

Mišljenje roditelja o suradnji obitelji i vrtića

Pigac, Ema

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:088478>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-04**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Ema Pigac

MIŠLJENJE RODITELJA O SURADNJI OBITELJI I
VRTIĆA

Diplomski rad

Zagreb, srpanj 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Zagreb)

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Ema Pigac

Tema diplomskog rada: Mišljenje roditelja o suradnji obitelji i vrtića

Mentor: doc. dr. sc. Adrijana Višnjić Jevtić

Zagreb, srpanj 2022.

SADRŽAJ

Sažetak.....	1
Summary.....	2
1. UVOD.....	3
2. ODGOJNO-OBRAZOVNE ZAJEDNICE DJETETA.....	4
2.1. Obitelj.....	4
2.2. Ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.....	7
3. ODNOSI OBITELJI I USTANOVA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA.....	10
3.1. Partnerstvo obitelji i ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.....	10
3.2. Suradnja obitelji i ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.....	11
4. MODALITETI SURADNJE OBITELJI I USTANOVE RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA.....	15
4.1. Pasivno uključivanje obitelji.....	16
4.2. Aktivno uključivanje obitelji.....	20
5. PREPREKE U OSTVARIVANJU SURADNJE.....	22
6. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	23
6.1. Problem istraživanja.....	23
6.2. Cilj istraživanja.....	24
6.3. Hipoteze istraživanja.....	24
6.4. Uzorak.....	25
6.5. Mjerni instrument.....	26
6.6. Postupak.....	27
7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA.....	27
8. RASPRAVA.....	39
9. ZAKLJUČAK.....	41
10. LITERATURA.....	42
11. PRILOZI.....	45
Izjava o samostalnoj izradi rada.....	51

SAŽETAK

U teorijskom dijelu ovog diplomskog rada definiraju se odgojno-obrazovne zajednice djeteta, a to su obitelj i ustanova. Dijete se ponajprije susreće sa članovima svoje obitelji, koji mu predstavljaju i osiguravaju sigurnost te su zato najvažnije osobe u njegovom životu. Polaskom u vrtić odgojitelj također postaje ključna osoba u životu djeteta, provodeći s njim veći dio vremena i osiguravajući mu primjerenu podršku. S obzirom na vrlo često izjednačavanje, ističu se razlike između pojmova partnerstvo i suradnja obitelji i vrtića. Suradnja se smatra međusobnom razmjenom informacija komunikacijom i druženjem sudionika, dok se partnerstvo smatra ravnopravnim odnosom u kojem su moć i odgovornost ravnopravno podijeljeni. Roditelji se u rad dječjeg vrtića mogu uključivati pasivno i aktivno te je nužno da odgojitelj prepoznaje i nudi različite načine, kako bi svi sudjelovali ovisno o preferencijama.

U drugom dijelu rada nalazi se provedeno istraživanje. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati mišljenje roditelja o važnosti suradnje obitelji i vrtića kroz procjenu osobnog slaganja u prepoznavanju važnosti suradnje obitelji i vrtića, dosadašnju uključenost u djelatnost dječjeg vrtića, razinu osobne preferencije navedenih načina suradnje te roditeljski osjećaj povjerenja u odgojitelje i dječji vrtić. U anonimnom istraživanju je sudjelovalo 247 roditelja koji imaju djecu upisanu u jaslice ili vrtić na području Republike Hrvatske. Anketni upitnik podijeljen je online putem te su svi sudionici dobrovoljno pristali na sudjelovanje. Istraživanje je pokazalo kako se 58% roditelja u potpunosti slaže da su odgojitelji profesionalci s potrebnim znanjima i vještinama te se 88% roditelja u potpunosti slaže s tvrdnjom kako su odgojitelji važni njima i njihovom djetetu. Nadalje, 64% roditelja uopće se ne slaže s tvrdnjom da odgojitelji s djecom posjećuju obiteljski dom u slučaju dužeg odsustva djeteta, a 63% roditelja ističe prepoznavanje važnosti i uloge individualnih roditeljskih sastanaka.

Ključne riječi: partnerstvo, suradnja, dječji vrtić, roditelj, odgojitelj

SUMMARY

The theoretical part of this master's thesis defines the educational communities of the child, namely the family and the institution. The child first of all meets his family members, who represent and ensure his safety and are therefore the most important people in his life. By starting kindergarten, the kindergarten teacher also becomes a key person in the child's life, spending most of his time with him and providing him with appropriate support. Given the very frequent equating, the differences between the concepts of partnership and cooperation between family and kindergarten stand out. Cooperation is considered to be the mutual exchange of information through communication and socializing of participants, while partnership is considered an equal relationship in which power and responsibility are equally shared. Parents can be involved in the work of the kindergarten passively and actively, and it is necessary that the teacher recognizes and offers different ways, so that everyone participates depending on their preferences.

The second part of the paper presents the conducted research. The research aim was to examine parents' opinions on the importance of family-kindergarten cooperation through the assessment of personal agreement in recognizing the importance of family-kindergarten cooperation, involvement in kindergarten so far, the level of personal preference for these ways, and parental trust in teachers and kindergarten. The anonymous survey involved 247 parents who have children enrolled in a nursery or kindergarten in the Republic of Croatia. The survey questionnaire was distributed online and all participants voluntarily agreed to participate. The survey showed that 58% of parents fully agree that teachers are professionals with the necessary knowledge and skills, and 88% of parents fully agree with the statement that teachers are important to them and their children. Furthermore, 64% of parents do not agree at all with the statement that teachers with children visit the family home in case of prolonged absence of the child, and 63% of parents emphasize the recognition of the importance and role of individual parent meetings.

Key words: partnership, cooperation, kindergarten, parent, kindergarten teacher

1. UVOD

Dijete s roditeljima živi od samog rođenja te se oni smatraju prvim i najvažnijim odgojiteljima, odgovornim za razvoj i napredak. Stoga, roditelje je nužno prihvatiti kao nositelje odgojnog procesa, a dijete u obitelji usvaja pravila i ponašanja koja su prihvatljiva za društvenu zajednicu. Pohađanjem dječjeg vrtića, dijete prvi puta iz primarne odlazi u nepoznatu socijalnu sredinu. Dječji vrtić koji je usmjeren na dijete pokazuje prepoznavanje važnosti uključivanja roditelja kao najvažnijih partnera u procesu odgoja i obrazovanja. Naime, nužno je uspostaviti dvosmjernu i prihvatljivu komunikaciju između obitelji i odgojno-obrazovne ustanove, kao i uspostavljanje vrijednosti, ciljeva i očekivanja. Također, prema Jurčević Lozančić (2005) ističe se poticanje stvaranja pozitivnih međusobnih odnosa djece i odraslih putem ozračja zajedništva. Ukoliko roditelji i odgojitelji ne uspostave zadovoljavajuću suradnju, može doći do negativnih posljedica za dijete, a tu se ubrajaju: teškoće pri postizanju odgojno-obrazovnih ciljeva, konflikt djeteta u svijetu odraslih, neuravnoteženost zahtjeva i postupaka i drugo. Prilagodba i osjećaj pripadnosti kod djeteta, bit će znatno olakšani ukoliko u odnosu odraslih bude prisutno međusobno uvažavanje i povjerenje. Stoga, Kunstek (2007) navodi elemente važne za suradnju obitelji i predškolskih ustanova, a to su: međusobno uvažavanje znanja i vještina, iskrena i otvorena komunikacija, razumijevanje i empatija, međusobna suglasnost u određivanju ciljeva, zajedničko planiranje i donošenje odluka, otvorena i obostrana razmjena informacija, pristupačnost i međusobno razumijevanje, odsutnost etiketiranja i kritiziranja te zajednička procjena napretka djeteta. Brojni autori ističu razlike između pojmova partnerstva i suradnje, iako je cilj jednak, a to je osiguravanje dobrobiti za dijete. Naime, partnerstvo dovodi odnos obitelji i dječjeg vrtića na značajno višu razinu. U partnerskom odnosu prisutno je obostrano poštovanje, želja za dogovaranjem, zajedničko donošenje odluka te dijeljenje znanja, vještina, informacija i odgovornosti. Ostvarivanje kvalitetnog partnerstva dugotrajan je i složen proces, u kojem je nužno kontinuirano provoditi refleksije, rasprave i evaluacije unutar odgojno-obrazovne ustanove i roditelja.

2. ODGOJNO-OBRAZOVNE ZAJEDNICE DJETETA

2.1. Obitelj

Pojam obitelji moguće je definirati iz raznih znanstvenih područja i pristupa te se u literaturi pronalaze brojne definicije i teorije. Međutim, znanstvenici najčešće potvrđuju kako je obitelj socijalna i biološka zajednica u kojoj se dijete razvija i odrasta. Maleš (1988) pojmu obitelji pristupa s pedagoškog stajališta te navodi kako je obitelj zajednica roditelja i djece koja se zasniva na emocijama ljubavi i privlačenja, dok se karakterizira zajedničkim stanovanjem i ekonomskom kooperacijom članova. U ranom djetinjstvu dijete ima potrebu za brižnom odraslom osobom koja će brinuti o njemu, pružati mu emotivnu toplinu i odgovarati na njegove potrebe. Roditeljstvo se opisuje kao niz namjernih aktivnosti kojima se nastoji osigurati skrb i razvoj djeteta. Neke od karakteristika roditeljstva su: ljubav, prihvaćanje, poštivanje vlastitog i djetetovog identiteta, roditeljska potpora, usmjeravanje djeteta životnim vrijednostima vlastitim primjerom, nadzor i postavljanje granica. Brižan roditelj odgovarat će na djetetove potrebe za ljubavlju, emotivnom toplinom, sigurnošću, pripadanjem i prihvaćanjem. Ukoliko obitelj osigurava potrebne uvjete dolazi do razvoja stabilne i emotivne veze roditelja i djeteta. Djetetova emocionalna stabilnost znatno ovisi o međusobnim odnosima roditelja, gdje dijete koristi roditelje kao model ponašanja koji se nikada u životu ne izgubi u potpunosti, već se upotpunjuje vlastitim iskustvima. Iskazivanjem emocionalne bliskosti roditelja prema djetetu, ponajviše tijekom prve godine, dolazi do razvoja privrženosti. Prema Mašković i suradnicama (2018) privrženost se definira kao emocionalna povezanost djeteta i roditelja te se najčešće prepoznaje traženjem i potrebom održavanja bliskosti. Mnogi autori ističu kako odnosi u obitelji utječu na razvoj djeteta. Važno je da se u obitelji djetetu osiguraju potrebni uvjeti za pravilan fizički i psihički razvoj, ali i da se dijete pripremi za život u društvenoj zajednici. Naime, potrebno je da roditelji uz zadovoljenje djetetovih potreba, ponekad postave granice i uskrate želje kako bi se dijete kvalitetno pripremalo za „život odraslih“. Rosić (2005) obitelj definira kao temeljnu i promjenjivu društvenu skupinu u kojoj dijete stječe prva znanja, vještine, umijeća i navike. Najbitnije karakteristike uspješnog roditeljstva su slušanje djeteta, razumijevanje njegovog gledišta te pomoć u izražavanju misli i osjećaja. Istraživanja pokazuju da će dijete imati razvijen osjećaj vrijednosti ukoliko roditelji iskazuju razumijevanje za njegove

misli i osjećaje. Ukoliko obitelj prihvaća dijete aktivnim članom obitelji bit će mu omogućeno da, primjereno dobi i zrelosti, samostalno odlučuje. Učenje odgovornosti nužno je razvijati od najranije dobi kroz pružanje mogućnosti izbora djetetu, ali uz ukazivanje na moguće posljedice tog izbora. Pritom je važno istaknuti kako navedeno ne obuhvaća uvažavanje svih djetetovih želja, nego prepoznavanje djetetovog viđenja sebe ili određene situacije.

Njegovanjem uzajamne suradnje i otvorenosti, roditelj će uspješno razvijati djetetovo samopouzdanje, ali i osnaživati dijete. Dijete s razvijenim samopouzdanjem bit će sigurno u sebe, uspješno će surađivati s vršnjacima i odraslima, lako će sklapati prijateljstva i očekivati vlastiti uspjeh. Dijete s razvijenom pozitivnom slikom o sebi bit će sposobno, bezbrižno, voljeno, nezavisno i prihvaćeno. S druge strane, dijete s negativnom slikom o sebi bit će pretjerano sramežljivo, depresivno, anksiozno, povučeno te se neće moći izboriti za svoja prava i imat će strah od odbacivanja i nepoznatog. Roditelj podupiranjem djetetovih jakih strana kod djeteta izaziva vjeru u sebe te njegove sposobnosti i inicijative. Proširivanjem djetetovih iskustva i pružanjem prilika za učenje, dijete dobiva osjećaj djelotvornosti te osjećaj da može utjecati na okolinu i situacije koje se događaju, ali i utječu na njega samog. U obitelji je važno da roditelji imaju vremena za vlastito dijete i da u tom trenutku njihova pažnja bude usmjerena samo na dijete. Kako bi dijete u budućnosti bilo prilagođena i pozitivna ličnost, nužno je da u obitelji postoji suradnja, razumijevanje između roditelja i djece, dobri i humani obiteljski odnosi te volja za zadovoljenjem potreba djeteta (Rosić, 2005). Također je važno iskazivati pohvalu djetetu za uspjeh, ali i učiti ga nošenju s neuspjehom kao nečim očekivanim.

Prve razmjene socijalnih iskustva dijete stječe upravo u obitelji kroz interakcije s roditeljima, stvaranje čvrstih veza te razmjenu osjećaja i ljubavi. Pod pojmom socijalne vještine smatraju se sva djetetova ponašanja koja mu omogućavaju stvaranje kvalitetnih odnosa i interakcija. Socijalno vješto i razvijeno dijete je ono koje ima vještine komuniciranja, rješavanja problema, odlučivanja, upravljanja sobom, emocijama i ponašanjem te sposobnost kreativnog i kritičkog mišljenja. Malkić Aličković (2017) navodi šest dimenzija socijalnih vještina, a to su: emocionalna izražajnost, emocionalna osjetljivost, emocionalna kontrola, socijalna izražajnost, socijalna osjetljivost i socijalna kontrola. Za razvoj socijalnih vještina djece znatnu važnost imaju roditeljska odgovornost i skrb, interakcije u obitelji te odnos roditelj -

dijete. Razvijati socijalne vještine djeteta moguće je od najranije dobi, ukoliko su mu pružene mogućnosti i situacije za usvajanje i učenje. Neke od situacija u kojima dijete usvaja socijalne vještine su: igranje s drugom djecom, poticanje na dijeljenje, primjerene roditeljske reakcije na nepoželjna ponašanja, pohvala za poželjna ponašanja, igra uloga, dobar model itd.

Beever (2011) navodi nepostojanje univerzalnih rješenja za uspješno roditeljstvo, već ističe važnost prepoznavanja ispravnih postupaka koji djeluju na dijete i prihvaćanje odgovornosti vlastitih odluka u odgoju. Ističe se i važnost dosljednosti u odgoju djeteta, kao i izbjegavanje udovoljavanja od strane jednog roditelja. Ukoliko dolazi do neslaganja u postupcima odgoja, raspravu roditelja nužno je voditi bez prisustva djeteta. Rasprave pred djetetom dovode do neostvarivanja pozitivnog pedagoškog okruženja, a dijete dovodi do problematičnog ponašanja radi nepouzdanog modela za imitaciju. Milanović i suradnice (2014) navode kako partnerski odnos roditelja, ali i njihove osobnosti, očekivanja i percepcija obiteljske stvarnosti značajno utječu na obiteljsko ozračje. Obiteljsko ozračje obuhvaća kvalitetu obiteljskih odnosa, komunikacije i interakcije među članovima, psihološke karakteristike članova, odgojni stil roditelja te odnos obitelji i društva.

Rosić i Zloković (2003) navode kako je došlo do gubitka tradicionalne obiteljske funkcije, što podrazumijeva: veličinu i strukturu obitelji, stil odgoja, odgojnu funkciju, socijalizaciju djece, slobodno vrijeme i brigu o ekonomskoj sigurnosti. Tradicionalne obitelji su najčešće velike obitelji s četvero ili više djece te su uz oca i majku uključeni baka, djed i drugi članovi rodbine. S druge strane, suvremene obitelji karakteriziraju jedno ili dvoje djece, a nerijetko su i obitelji bez djece. Neki od gospodarskih, socijalnih i psiholoških činitelja koji utječu na planiranje manjeg broja djece su: ekonomska kriza, nezaposlenost, osjećaj nesigurnosti, strah od budućnosti, velik broj razvoda, želja za slobodom i osobnim napretkom, uvjerenje da je manja obitelj bolja za djecu i drugo. Struktura suvremene obitelji može biti: otac i majka, samohrani roditelj, razvedeni brakovi, binuklearne obitelji te majke i izvanbračna djeca. Stil odgoja tradicionalnih obitelji bio je uglavnom autoritarni, no u tradicionalnim obiteljima on može biti i autoritativni ili permisivni. Odgoj i socijalizacija djece tradicionalnih obitelji najčešće su se odvijali unutar obitelji, dok suvremene obitelji imaju tendenciju prebacivanje istih izvan obitelji. Ekonomski status obitelji ovisio je o zaposlenom ocu, a danas su i otac i majka (ne)zaposleni ili primaju

pomoć starijih članova obitelji. Prema tome, zaključuje se kako se obitelj mijenja zajedno s društvom te su promjene najčešće u strukturi, ulogama i vrijednostima. Mnogi istraživači potvrđuju kako obitelj ipak zadržava funkcije biološke i socijalne reprodukcije.

Roditelj od djetetovog rođenja preuzima zadatak prvog učitelja djeteta. Stoga, važno je da se dobro osjeća u vlastitoj ulozi i posjeduje potrebne kompetencije. Kompetentan roditelj sebe doživljava kao osobu koja ima kontrolu nad svojim roditeljstvom i odnosom s djetetom te stvara najbolje moguće okruženje za razvoj i odgoj djeteta. Karakteristike roditeljske kompetencije su pružanje kvalitetnih obiteljskih odnosa, odabir odgovarajućih izvanobiteljskih utjecaja, vješto korištenje resursa, preuzimanje inicijativa, konstruktivno rješavanje problema, shvaćanje roditeljstva kao ulogu koju ne prepušta slučaju te doživljavanje odgoja kao izazov koji može i zna prihvatiti.

2.2. Ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Dječji vrtić, kao odgojno-obrazovna ustanova, mora biti mjesto koje će djetetu pružiti kvalitetan razvoj. Razvoj kvalitetne odgojno-obrazovne ustanove zahtjevan je proces. Dokumenti koji uređuju rad ustanova u Republici Hrvatskoj su: Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe (Hrvatski sabor, 2008), Zakon o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju (MZOS, 2019) te Nacionalni kurikulum ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (MZOŠ, 2015). Prema Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju (2019) dječji vrtići su javne ustanove koje djelatnost odgoja obavljaju kao javnu službu. Naime, rad ustanove provodi se za djecu od navršениh šest mjeseci života do polaska u školu. Osnivači dječjeg vrtića mogu biti: Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samopurave, vjerske zajednice te druge pravne i fizičke osobe. Programi koji se ostvaruju u dječjem vrtiću su: redoviti programi njege, odgoja, obrazovanja, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi djece rane i predškolske dobi koji su prilagođeni razvojnim potrebama djece te njihovim mogućnostima i sposobnostima, programi za djecu rane i predškolske dobi s teškoćama u razvoju, programi za darovitu djecu rane i predškolske dobi, programi na jeziku i pismu nacionalnih manjina, programi predškole, programi ranog učenja stranih jezika te drugi programi umjetničkog, kulturnog, vjerskog i

sportskog sadržaja. Uz odgojitelja u dječjem vrtiću zaposleni su i članovi stručno-razvojne djelatnosti. Članove stručno-razvojne djelatnosti čine pedagog, psiholog, rehabilitator i zdravstveni voditelj. Svi zajedno vlastitim djelovanjem nastoje pridonijeti ostvarenju svih funkcija ustanove te povezivanju obiteljskog odgoja s vrtićkim. Zajedničkim radom odgojitelji i članovi stručno-razvojne djelatnosti nastoje provesti odgojno-obrazovni rad, uskladiti ustroj vrtića s potrebama djece i roditelja, organizirati timski pristup u radu s pojedinim djetetom te pratiti zanimljivosti s područja dječjeg razvoja. Partnerstvo odgojitelja i članova stručno-razvojne djelatnosti utjecati će na cjelokupan razvoj djeteta i kvalitetu njegova življenja unutar ustanove, ali i u obiteljskom domu. U odgojno-obrazovnom procesu potrebno je povjerenje, otvorenost, tolerancija, objektivnost i sposobnost u razmjeni informacija. Cilj svih sudionika mora biti cjelokupni razvoj djeteta i zadovoljavanje potreba na osnovi svakodnevnih zapažanja i praćenjima u aktivnostima te kvalitetno partnerstvo i komunikacija s roditeljima.

Slunjski (2008) ističe kako su važni dijelovi zajednice djeca, odrasli, dnevni raspored, prostor te oni predstavljaju mrežu težnji i akcija svih onih koji u zajednici svakodnevno sudjeluju. Međutim, ističe se kako kvalitetu određuje i „otvorenost prema van“, to jest dobro uspostavljena suradnja s drugim vrtićima, povezivanje djelatnika sa stručnjacima i svim važnim dijelovima lokalne zajednice. Sustavne karakteristike ustanove sastoje se od „vidljive“ i „nevidljive“ realnosti vrtića. Pod vidljivu realnost smatraju se odnosi i komunikacija, vrijeme i prostor. Nevidljiva realnost sastavljena je od vrijednosti, uvjerenja i stavova (slika o djetetu) odraslih. Autorica Miljak (2009) navodi četiri razloga organizacije ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja kao veliku brižljivu obitelj, a to su: zatvorenost ustanova prema vanjskom okruženju i zatvorenost unutar ustanove, razvojna neuroznanost, odgojno obrazovna praksa ogledalo je našeg razumijevanja, znanja i kulture te demokratizacija društva nosi sa sobom demokratizaciju u istraživanju odgoja i obrazovanja. Ističe kako zatvorenost ustanove negativno utječe na sve njene članove. Stoga, organizacija ustanova mora biti s ciljem fleksibilnog pravila življenja i ponašanja. Razvojna neuroznanost ukazuje na potrebe stvaranja prilika za raznoliku interakciju s okruženjem čime će doći do razvoja neuronskih veza. Posljedično, okruženje u ustanovama trebalo bi organizirati poticajno za razvoj djetetovih neuronskih veza putem poticajnog okruženja, pristupačnog djeci i odraslima, ali i

arhitektonski usklađeno sa suvremenim pogledima na razvoj i odgoj djece. Nadalje, pojedincu je potrebno poticajno okruženje koje podržava promjene, kako bi znanje koje posjeduje uspješno primijenio u praksi. Četvrti razlog nosi potrebu oblikovanja prostora na način da podsjeća na ono što dijete viđa kod kuće, ali i igru s vršnjacima različite dobi. U odgojno-obrazovnoj ustanovi, dijete se može uključiti u dobno mješovite skupine koje odaju privid obiteljske zajednice. Dobno mješovite skupine djeci pružaju više prilika da pružaju i primaju pomoć, dolaze u prilike uvježbavati različita socijalna ponašanja i povećavati svoju socijalnu kompetenciju. Razvoj, pa tako i socijalni, znatno je brži u dobno mješovitim skupinama. Autorica Slunjski (2008) navodi kako su dobno mješovite skupine posebno vrijedne jer oblici druženja u takvim skupinama utječu na razvoj različitih socijalnih umijeća djece. Dijete treba naučiti širi raspon socijalnih ponašanja da bi uspješno funkcioniralo u mješovitoj skupini, a za to ima i daleko više prilika i okolnosti. Poticajno djeluje već i sama prisutnost djece starije kronološke dobi koja najčešće imaju i bolje kompetencije. Imitiranje starije djece vrlo je efikasan način učenja u ranoj i predškolskoj dobi, dok starija djeca imaju više prilika da se senzibiliziraju za potrebe mlađe djece. Ukoliko dijete ne prati u socijalnom ili možda kognitivnom razvojnom smislu svoju dob, može pratiti igru i interakciju djece koja su niže kronološke dobi. Isto kao i što djeca koja imaju naprednije vještine mogu uspješno surađivati sa starijom djecom. Istraživanja pokazuju da su djeca manje izložena izolaciji u grupama mješovite dobi nego u grupama iste dobi. Djeca svoje znanje obogaćuju razmjenom ideja i razmišljanja te međusobnom suradnjom vršnjaka dolazi do poticanja i ohrabivanja, a svemu jasno doprinosi poticajno okruženje.

Okruženje u ustanovi ogledalo je odgajateljevog znanja o djetetu, no suvremeno shvaćanje učenja i življenja djece smatra kako okruženje mora biti sastavljeno od raznih materijala i sredstva koji su prilagođeni svakom djetetu ovisno o njegovim sposobnostima i sklonostima. Ustanova se razvija na svoj način, ali kontinuiranim ulaganjem kvaliteta će konstantno rasti, a okruženje će biti bogato i poticajno. Djeci treba osigurati materijale i aktivnosti pomoću kojih će učiti i pripremati se za školu, ali najvažnija su im iskustva koja će moći iskoristiti u životu.

3. ODNOSI OBITELJI I USTANOVA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

3.1. Partnerstvo obitelji i ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Obitelj je prva i najvažnija zajednica u kojoj odrasta dijete. Samim time potrebno je omogućiti roditeljima ravnopravno sudjelovanje u svim područjima odgoja i obrazovanja. Veliku važnost u ostvarenju i održavanju partnerstva ima prepoznavanje i rješavanje izazova uz djelotvornu strategiju i djelovanje svih sudionika. Autorica Ljubetić (2014) navodi partnerstvo kao najvišu razinu suradničkih odnosa pojedinaca iz obiteljske zajednice i vrtića, određenu vremenskim trajanjem i kontekstom u kojem se odvija, a sve s ciljem osiguravanja dobrobiti za dijete. Partnerstvo odgojitelja i roditelja započinje i prije samog polaska djeteta u ustanovu, odnosno prilikom upisa i prvog roditeljskog sastanka. Roditelj tada odgojitelju prenosi inicijalne informacije o djetetu, razmjenjuju se informacije i plan pedagoškog rada te se postiže dogovor i postupci u prvim danima djetetovog polaženja ustanove. Već na inicijalnom razgovoru važno je da roditelj prenese odgojitelju potrebne informacije o djetetu (bitne karakteristike, stupanj razvoja, potrebe itd.), a odgojitelj mora biti nenametljiv i prirodan. Ukoliko odgajatelj ima pozitivan stav i vjerovanje u partnerski odnos stvarat će se zavidno ozračje i kultura same ustanove.

Od značajnog utjecaja na izgradnju partnerstva, autorica Ljubetić (2014) ističe nekoliko vjerovanja odgajatelja, a to su: roditelj zna sve o svom djetetu i želi mu samo najbolje, svaka obitelj ima kapacitet podupirati učenje svog djeteta, roditelji i ustanova trebaju biti ravnopravni partneri i odgovornost za izgradnju partnerstva imaju prvenstveno djelatnici ustanove. Kako bi se partnerski odnos ostvario, a samim time i održao, potrebno je razvijati međusobno poštovanje, uvažavanje, ravnopravnost, dvosmjernu komunikaciju, želju i vrijeme prema zajedničkom cilju. Pod pojmom partner, roditelj se smatra suigračem, sudionikom, suučesnikom, suradnikom i drugo. Partnerstvo roditelja i odgojitelja trebalo bi biti na profesionalnoj razini gdje ne bi smjelo biti osjećaja koji se smatraju ozbiljnom zaprekom, ističe Višnjic Jevtić (2018).

Ustanove koje roditelje smatraju ravnopravnim čimbenikom omogućuju im sudjelovanje u izradi kurikulumu ustanove, organizaciju i provedbu dijela procesa te djelatno uključivanje u aktivnosti ustanove i izvan nje. Karakteristike partnerstva su

poštenje, poštovanje, vjerovanje, otvorena komunikacija, fleksibilnost, aktivno slušanje, dijeljenje informacija i neosuđivanje. U partnerstvu obitelji i vrtića nema hijerarhije u kojoj je ustanova na višoj razini od roditelja već su jednako odgovorni i zaslužni te dijele ciljeve za dobrobit djeteta. Kako bi se sve to ostvarilo nužna je otvorena i dvosmjerna komunikacija te međusobno uvažavanje. Važno je da odgojitelj upozna kulturu u kojoj dijete odrasta u vlastitom domu te koje stavove i vrijednosti roditelji zagovaraju jer dijete odrasta u dvojakoj kulturi. Kada odgojitelj upozna specifičnosti obitelji, a roditelji upoznaju način funkcioniranja ustanove, oni postaju partneri u jednakopravnom odnosu. Prema Suoto Manning i Swich (2006) navodi se pet ključnih elemenata kojima se dolazi do osnaživanja paradigme uključivanja roditelja i obitelji, a to su: inkluzivan pristup u kojem se sve obitelji smatraju jednako vrijednima i uključenim u partnerstvo, prepoznavanje i vrednovanje mnogostrukih načina i oblika uključivanja, cjeloživotno obrazovanje u kojem učitelji uče s djecom i obiteljima, izgradnja povjerenja za ostvarenje različitih načina pristupa suradnji te prepoznavanje i uvažavanje jezičnih i kulturnih poticaja. Partnerstvo obitelji i dječjeg vrtića kod djeteta stvara osjećaj važnosti, a samim time dolazi do utjecaja na razvoj samopoštovanja, javljaju se pozitivne promjene u ponašanju, poboljšavaju se interpersonalni odnosi i vještina donošenja odluka. Aktivno uključivanje roditelju ostavlja dojam prihvaćenosti, poštivanja njegovih roditeljskih sposobnosti i znanja te roditelj sve više želi sudjelovati u stvaranju poticajnog okruženja za njegovo dijete. Odgojiteljima raste entuzijizam, samopouzdanje, zadovoljstvo na temelju povratnih informacija te želja za daljnjim radom i unaprjeđivanjem svog rada. Ustanovom vlada pozitivno ozračje pa samim time postaje uspješnija. Brojni autori ističu kako će se obitelj i ustanova ovisno o vlastitoj ulozi, susresti s istim odgojnim zadacima. Stoga je potrebno partnersko djelovanje s jednakom odgovornošću i težnjom ostvarivanja zajedničkog cilja, kako bi obitelj i ustanova, a posebice dijete, dobili osjećaj sretne zajednice djece i odraslih.

3.2. Suradnja obitelji i ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Pašalić-Kreso (2004, prema Ljubetić, 2014) ističe kako „suradnja razvija i njeguje ponajviše površne i formalne odnose koji ne donose kvalitativne promjene“. Suradnja obitelji i odgojno-obrazovne ustanove vrlo često opisana je kao svakodnevna

aktivnost razmjene informacija obitelji i dječjeg vrtića, s ciljem osiguravanje dobrobiti za dijete. U suradničkom odnosu dijete je najčešće između očekivanja roditelja i zahtjeva odgojno-obrazovne ustanove. Međusobna komunikacija je rijetka i površna, roditelji su povremeno uključeni u aktivnosti ustanove, roditelji nisu informirani o pravima i obavezama te su hijerarhijski na nižoj razini u odnosu na ustanovu, a suradnja se javlja povremeno i po potrebi. Maleš (1994) suradničke odnose roditelja i odgojitelja objašnjava kroz jednakost, aktivnost i odgovornost. Naime, ukoliko će roditelji i odgojitelji biti jednaki njihov odnos obuhvaćat će dijeljenje informacija, obaveza i ciljeva vezanih uz odgoj djeteta. Aktivnost podrazumijeva jednaku ulogu u poticanju razvoja djeteta, dok odgovornost podrazumijeva prava i dužnost obje strane. Zauzimanjem više hijerarhijske razine od strane ustanove, obitelji se pruža dojam neravnopravnog partnera u odgoju i brizi za dijete. Prema tome Janković (2007) navodi kako se suradnički odnos može objasniti kroz pojam natjecanja u kojem će se ono podnositi do određene mjere, to jest nastojat će se doprinijeti što više za ostvarenje cilja, ali nikako više od druge strane. Navode se tri paradigme odnosa obitelji i vrtića, a to su: paradigma separacije, paradigma korekcije i paradigma suradnje. Paradigma suradnje proizlazi iz Bronfenbrennerove teorije, koji je iznio stav kako se djeca razvijaju u različitim sustavima koji utječu na njegov rast i razvoj. Važno je da odgojitelj nastoji upoznati kulturu u kojoj dijete odrasta u vlastitom domu te koje stavove i vrijednosti roditelji zagovaraju jer dijete odrasta u dvojakoj kulturi. Kada odgojitelj upozna specifičnosti obitelji, a roditelji upoznaju način funkcioniranja ustanove, oni postaju suradnici u jednakopravnom odnosu. Navodi se kako je nužno suradnju obitelji i vrtića „*temeljiti na načelima međusobnog poštovanja, priznanja i nadopunjavanja uloga*“ (Rosić i Zloković, 2003, str. 21).

Suradnja se najčešće definira kao zajednički rad, to jest sudjelovanje radom ili djelatnošću na kakvom projektu, planu ili općem djelovanju. S druge strane, pojam partnerstvo definiran je kao sudioništvo u igri ili u poslu. Samim time, vidljivo je kako se često pojam partnerstva poistovjećuje sa suradnjom, međutim postoje brojne razlike između suradničkih i partnerskih odnosa. Kod suradnje ne postoji inicijativa i odgovornost roditelja za aktivno uključivanje u suradnički odnos, dok kod partnerstva postoje. U suradnji roditelji dolaze u ustanovu po pozivu i u točno određeno vrijeme, dok u partnerstvu su dobrodošli bez ograničenja vremena. Partnerstvo se smatra suradničkim odnosom pojedinaca ili grupa koji su usuglašeni u podjeli odgovornosti

u postizanju cilja. Naime, obje strane su sudionici, suradnici i suučesnici s ciljem postizanja dobrobiti za dijete. Njegovanjem suradničkih odnosa obitelji i ustanova potiču dijete na ostvarivanje ciljeva onog drugog, ali najčešće ističu i njeguju vlastite ciljeve i zadaće. Mnogi autori i istraživači potvrđuju nemogućnost povezivanja navedenih pojmova, sve dok oba ne uključuju sve aspekte, a to su: kvalitetan i kontinuiran odnos, jasno definiran zajednički cilj, vrijeme i ostali nužni preduvjeti potrebni za partnerski odnos.

Ljubetić (2014) navodi razlike suradnje i partnerstva obitelji i ustanove, uzimajući u obzir deset najvažnijih čimbenika (Tablica 1.)

Tablica 1. Razlike između suradnje i partnerstva obitelji i odgojno-obrazovne ustanove (Ljubetić, 2014, str. 7)

Čimbenici	Suradnja obitelji i odgojno-obrazovne ustanove	Partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovne ustanove
Roditelji	Percipiraju se kao „druga strana“ u odgoju djece	Percipiraju se kao prvi „učitelji“ svoje djece
	Povremeno se uključuju u aktivnosti ustanove	Percipiraju se kao prvi „učitelji“ svoje djece
	Nedostatno informirani o svojim pravima/obvezama u svezi partnerstva s ustanovama	Dobro informirani o svojim pravima/obvezama u svezi partnerstva s ustanovom
	Dolaze u ustanovu po pozovu i/ili u točno određeno vrijeme (npr. dovođenje i odvođenje djece iz dječjeg vrtića)	Dobrodošli su u ustanovu bez ograničavanja vremena boravka u njoj
Odgojno-obrazovno osoblje (odgojitelji / učitelji / stručni suradnici)	Nedostatno osposobljeni tijekom formalnog obrazovanja za izgradnju partnerskih odnosa s obiteljima	Osviješteni i informirani o važnosti te kvalitetno osposobljeni za izgradnju partnerskih odnosa s obiteljima
	Pomanjkanje interesa za unaprjeđivanje kompetencija u području partnerstva	Pojačani interes za unaprjeđivanje kompetencija u području partnerstva
Ciljevi / zadaće / interesi	Pojedinačni, jednosmjerni, interesi „dviju strana“	Opći posebni, dvosmjerni u fokusu djeteta i njegova dobrobit
Senzibilitet odgojno-obrazovnog osoblja	Nedostatno senzibilizirani za potrebe obitelji	Izrazito senzibilizirani za potrebe obitelji

Čimbenici	Suradnja obitelji i odgojno-obrazovne ustanove	Partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovne ustanove
Odnosi	Hijerarhijski pozicionirani – roditelji imaju niži rang u odnosu na odgojno – obrazovno osoblje u ustanovi	Ravnopravni – roditelji partneri odgojno – obrazovnom osoblju u ustanov
Komunikacija	Rijetka, nedostatno otvorena, površna i gotovo u pravilu javlja se s pojavom teškoća u djetetovom učenju i/ili ponašanju	Kontinuirana, otvorena, iskrena, podržavajuća, ravnopravna
Inicijativa	U pravilu, inicijativu ima ustanova	Inicijativa je obostrana i nadopunjujuća
Motivacija	Niska razina intrinzične motiviranosti za izgradnju partnerstva; suradnja najčešće „prigodničarska“ (teškoće s djecom, financijska pomoć, obveze prema ustanovi)	Visoka razina intrinzične motiviranosti za izgradnju i unaprjeđivanje partnerskih odnosa na svim poljima odgojno – obrazovnog rada
Aktivnosti obitelji i ustanove	Najčešće usmjerene na informiranje o djetetovim postignućima; instruiranje roditelja za pružanje pomoći djetetu oko domaćih zadataka	Aktivno sudjelovanje u izgradnji kurikulumu ustanove (planiranje, zajednički rad, evaluacija)
Obitelj-ustanova-lokalna zajednica	Percipiraju se kao odvojeni sustavi koji autonomno funkcioniraju i samo povremeno i po potrebi surađuju	Percipiraju se kao međusobno povezani sustavi u stalnoj interakciji i međudjelovanju

4. MODALITETI SURADNJE OBITELJI I USTANOVE RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

Brojni istraživači i autori modalitete suradnje prikazuju kroz podjelu na tradicionalne i suvremene. Tradicionalni modaliteti obuhvaćaju individualne razgovore, roditeljske sastanke, kreativne radionice, dane otvorenih vrata, druženja djece i odraslih, kutiće za roditelje te informiranje i motiviranje putem letaka (Milanović i suradnice, 2014). U suvremene modalitete suradnje ubrajaju se web stranice vrtića, komunikacija putem elektroničke pošte, društvene mreže (Facebook, Whatsapp, Viber), webinar, forumi te video i foto dokumentacija. Osim navedene podjele, u dostupnoj literaturi suradnja se dijeli i prema drugim kriterijima, kao što su: broj sudionika, način komunikacije i sadržaj suradnje. S obzirom na broj sudionika dijeli se na individualnu i grupnu, dok se prema načinu komunikacije dijeli na usmenu i pismenu. Podjela prema sadržaju suradnju dijeli na: informativne, edukativne, savjetodavne i zabavne. Plowdenski izvještaj (1967) navodi kako su ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja dužne prema zakonskom okviru provoditi barem dobrodošlicu roditeljima, individualne razgovore, dane otvorenih vrata, informiranje roditelja i izvještaje za roditelje. Važno je da odgojitelj u vlastitom radu roditeljima nudi razne mogućnosti uključivanja u proces odgoja i obrazovanja. U tom slučaju, svaki roditelj će imati mogućnost odabira onog oblika suradnje koji smatra najboljim, ali i onaj u kojemu se osjeća samouvjereno sudjelovati. Mavračić Miković (2018) nastojala je istražiti percepciju odgojitelja i roditelja o njihovom partnerskom odnosu i kvaliteti suradnje, kao i razlike u stavovima. Obje skupine ispitanika navode kako su se do sada najmanje susretali sa suvremenim modalitetima suradnje, to jest razmjenu informacijama e-mail adresom ili putem SMS-a/Viber ili Whatsapp grupe. U nastavku, ispitanici su morali odabrati oblike suradnje s kojima su se najčešće susreli u protekloj pedagoškoj godini. Roditelji su najviše navodili roditeljske sastanke i oglasne ploče/kutiće, a odgojitelji oglasne ploče/kutiće, roditeljske sastanke i individualne razgovore. Također, ispitanici su iznosili preferencije za ponuđene oblike suradnje, gdje roditelji najviše odabiru individualni razgovor i roditeljski sastanak, ali čak 18,8% odabire razmjenu informacija SMS-om, Viber ili Whatsapp grupom. Odgojitelji pak navode individualni razgovor, oglasne ploče/kutiće, roditeljski sastanak i razmjenu informacija putem SMS-a, Viber ili Whatsapp grupe. Višnjčić Jevtić (2018) smatra kako je suradnju obitelji i vrtića moguće promatrati kroz doprinos

i razinu uključivanja obitelji. To jest, kroz pasivnu i aktivnu ulogu roditelja u suradničkom odnosu (Tablica 2.).

Tablica 2. Podjela modaliteta suradnje roditelja i odgojitelja u odnosu na ulogu koju u njemu imaju roditelji (Višnjić Jevtić, 2018, str. 86)

Uloga roditelja	Aktivnosti
PASIVNA	Pisana komunikacija Obavijesti Glasila Pisma Dnevnici Izvještaji o napretku Roditeljski sastanci Radionice za roditelje Individualni razgovori s roditeljima Razgovori prilikom dolaska/odlaska Dani otvorenih vrata
AKTIVNA	Komunikacija preko suvremene tehnologije E-portfolio Elektronička pošta SMS Mobilne aplikacije Društvene mreže Mrežne stranice Druženja djece i odraslih Boravak roditelja u odgojnoj skupini Posjete domovima djece Sudjelovanje u tvorbi kurikuluma Sudjelovanje u radu upravljačkih tijela

4.1. Pasivno uključivanje obitelji

Kroz dosadašnja istraživanja i literaturu može se zaključiti kako se roditelji djece rane i predškolske dobi većinom uključuju kroz pasivnu ulogu. Naime, ovaj oblik suradnje obuhvaća većinom tradicionalne oblike koji se u sustavu odgoja i obrazovanja koriste dugi niz godina. Pretpostavlja se kako se roditelji u njima osjećaju sigurno, neovisno o tome radi li se o dosadašnjim iskustvima sa starijom djecom ili o tome što ovi oblici suradnje ne zahtjevaju doprinos roditelja za uspješnost. Pasivni oblici suradnje su: pisana komunikacija, obavijesti, glasila, pisma, dnevnici, izvještaji o napretku, roditeljski sastanci, radionice za roditelje, individualni razgovori s

roditeljima, razgovori prilikom dolaska/odlaska te dani otvorenih vrata (Višnjić Jevtić, 2018).

Pisana komunikacija pridonosi učvršćivanju odnosa roditelja i odgojitelja te se na taj način roditeljima prenose informacije, obavijesti, upute i pozivi (Rosić, 2003). Važno pravilo pisane obavijesti je da ona mora biti jasna te je nužno izbjegavati stručne opise. Pod pisanu komunikaciju ubrajaju se: kutić za roditelje, letci i komunikacijska kutija.

Kutić za roditelje definira se kao mjesto gdje odgojitelj u pisanom obliku roditeljima prenosi obavijesti, izvješća o životu i radu skupine ili vrtića, izvješće o postignućima skupine, potrebnim materijalima za rad te aktivnostima koje će se provoditi u narednom razdoblju. Izvješće o životu i radu skupine ili vrtića obuhvaća: osobnu kartu skupine, osobnu kartu kuće, planirane i neplanirane promjene odgojitelja tijekom godine, plan aktivnosti u narednom razdoblju, očekivanja od roditelja, povratna informacija o iskorištenim materijalima od strane roditelja, poziv na neposredno sudjelovanje u skupini i razne obavijesti. Izvješće o postignućima skupine podrazumijeva izvještaj o samostalnosti djece, druženju djece, načinu rješavanja konflikta, dječjim spoznajama i stečenim znanjima itd. Gluščić i Pustaj (2008) navode kako se kutić za roditelje nalazi ispred sobe dnevnog boravka te ga je potrebno mijenjati svakih 7 do 10 dana. Također, navodi se kako on sadrži: naziv skupine, obavijest o vremenu održavanja individualnih razgovora, pisane obavijesti (tjedni i dnevni planovi, ostvarenje razvojnih zadaća, osvrt na izlete, druženja ili predstave), događanja u vrtiću ili izleti (točno vrijeme i mjesto održavanja, vrijeme polaska i dolaska, pratnju i agenciju), članak iz stručnog časopisa ili literature, poziv na roditeljski sastanak te po završetku istog osvrt i zaključke, tekstovi pjesmica, priča ili brojalica poznatih djeci i tako dalje.

Letak za roditelje izrađuju odgojitelji ili članovi stručno-razvojne djelatnosti te se najčešće upotrebljava kako bi se roditelje informiralo o određenoj temi, pripremljeno za roditeljski sastanak ili kao dodatni materijal za one koji žele znati više. Milanović i suradnice (2014) navode neke od ciljeva letaka za roditelje, a to su: poticanje na promišljanje roditelja o pojedinim područjima djetetova razvoja i života, kratko i jasno informiranje o određenoj temi i mogućnostima stjecanja dodatnih informacija te poticanje i omogućavanje usmjerene komunikacije odgojitelja ili stručnih suradnika s

roditeljima ili lokalnom zajednicom. Namjena letka može biti višestruka, stoga ga se može koristiti u radu s roditeljima s interesima za pojedinu temu, roditeljima pojedine skupine, osobama zainteresiranim za rad vrtića ili stručnjacima drugih vrtića te odgojiteljima početnicima.

Komunikacijska kutija omogućava roditeljima da anonimno pismenim putem razmjenjuju informacije s odgojiteljima u skupini. Putem ovog oblika suradnje roditelji mogu predlagati teme nadolazećih roditeljskih sastanaka i radionica, ali i iskazati vlastite sugestije, pohvale i pritužbe na odgojno-obrazovni rad skupine.

Roditeljski sastanci, navode Rosić i Zloković (2003), smatraju se oblikom skupnih (grupnih) razgovora. Uloga skupnih razgovora je prijenos informacija i savjeta, kao i poticanje roditelja na sudjelovanje u odgoju i obrazovanju djeteta. Ovim oblikom rada omogućava se razgovor o konkretnom problemu koji je zajednički za sve roditelje, pruža se mogućnost razmjene iskustva te se roditelji aktivnije uključuju u rasprave. Ljubetić (2012) navodi podjelu na informativne i tematske roditeljske sastanke. Informativni roditeljski sastanci imaju cilj prijenesa informacija roditeljima (od strane odgojitelja ili stručnog tima) vezano uz razvojne karakteristike ili informacije o aktivnostima i događanjima. Tematski roditeljski sastanak organizira se kao predavanje prilikom kojeg roditelji stječu nova znanja, koja zatim uspoređuju s vlastitim iskustvima te prilikom diskusije iznose vlastito mišljenje i stavove. Milanović i suradnice (2014) navode četiri vrste roditeljskih sastanaka, a to su: roditeljski sastanci predavačkog tipa, roditeljski sastanak oglednog tipa, roditeljski sastanak organiziran radi druženja djece i odraslih te roditeljski sastanak komunikacijskog tipa. Roditeljski sastanci su najčešće korišteni oblici suradnje, održavaju se tri do četiri puta godišnje, a ovisno o potrebi skupine moguće ih je održati i više od četiri puta. Kako bi se roditeljski sastanak održao, potrebna je kvalitetna priprema, a priprema podrazumijeva: planiranje vremena, određivanje teme, metode i sredstva, osiguravanje prostora s dovoljnim brojem sjedećih mjesta za prisutne te donošenje zaključaka međusobnim dijalogom roditelja i odgojitelja. Poziv na roditeljski sastanak potrebno je uručiti roditeljima osam do deset dana prije, a poziv sadrži: mjesto, vrijeme i datum održavanja, naslov teme i potpis odgojitelja skupine.

Radionice za roditelje *„su sastanci na kojima roditelj zajedno sa svojim djetetom i ostalim roditeljima skupine izrađuje neke konstruktivne predmete ili igračke*

za svoje dijete.“ (Glušćić i Pustaj, 2008, str. 23). Provođenjem radionica roditeljima se omogućava međusobno druženje i razgovor, a djeca dobivaju spoznaju kako se od recikliranih i neoblikovanih materijala može stvoriti nešto novo i korisno. Mašković i suradnice (2018) navode opušteno i zajedničko druženje djece i odraslih, kao cilj kreativnih radionica u dječjem vrtiću. U organizaciji radionice važnu ulogu imaju odgojitelji koji planiraju temu radionice (obilježavanje blagdana ili radionice prilagođene dječjem interesu), pripremaju poziv za radionicu, organiziraju prostor, pripremaju potrebne materijale, dokumentiraju proces (fotografije, video uradci, izjave djece i roditelja) te pišu zahvalu koja se najčešće stavlja na kutić za roditelje.

Individualni razgovor s roditeljima je oblik suradnje u kojem prisustvuju jedan ili oba roditelja djeteta uz odgojitelje i/ili članove stručnog tima. Ovaj tip sastanaka poželjno je imati jednom ili dvaput godišnje za svako dijete iz skupine, a može biti organiziran od strane roditelja ili djelatnika odgojno-obrazovne ustanove. Vrijeme i mjesto održavanja dogovara se s roditeljima, a najčešće je to nakon popodnevnog rada i u sobi dnevnog boravka. Važno je da sastanak ne traje dulje od pola sata te da se tijekom sastanka roditelj osjeća prihvaćeno, ugodno i dobrodošlo. Najčešći razlozi organizacije individualnih razgovora su: uočavanje darovitosti ili odstupanja u razvoju, neobičajena stanja djeteta (plačljivost, agresivnost, povučенost) ili roditeljsko uočavanje problema i traženje pomoći stručne osobe. U tom slučaju, obostrani cilj je rješavanje problema i osiguravanje dječje dobrobiti. Međutim, Milanović i suradnice (2014) navode tri dobiti individualnih roditeljskih sastanaka, a to su: dobit za dijete, dobit za roditelja te dobit za odgojitelja. Provođenjem individualnih sastanaka dolazi do stvaranja suradničkih odnosa roditelja i odgojitelja, zadovoljenja dječjih potreba, upoznavanja obiteljske kulture i načina funkcioniranja, ali i razmjene obostranih očekivanja.

Svakodnevna razmjena informacija, to jest razgovori prilikom dolaska i odlaska djeteta iz skupine, podrazumijeva odgojiteljsko shvaćanje da svaki roditelj mora dobiti informacije o svom djetetu. Ovaj oblik suradnje odgojitelja i roditelja smatra se neformalnim oblikom suradnje gdje odgojitelj prenosi informacije vezano uz prehranu, obavljanje nužde, spavanje, ozljede ili eventualno specifična ponašanja djeteta. S obzirom da je ovaj oblik prijenosa informacija vrlo kratak, radi sigurnosti druge djece koja u tom trenutku borave u skupini, ukoliko postoji potreba za duljim i detaljnijim razgovorom moguće je organizirati individualni razgovor s roditeljima.

Dani otvorenih vrata smatraju se tradicionalnim oblikom suradnje, kojim se obitelji omogućava dolazak u odgojno-obrazovnu ustanovu te uvid u rad i način funkcioniranja iste.

4.2. Aktivno uključivanje obitelji

Aktivno uključivanje obitelji podrazumijeva komunikaciju preko suvremene tehnologije, e-portfolio, elektroničku poštu, SMS, mobilne aplikacije, društvene mreže, mrežne stranice, druženja djece i odraslih, boravak roditelja u odgojnoj skupini, posjete domovima djece, sudjelovanje u tvorbi kurikuluma te sudjelovanje u radu upravljačkih tijela. Višnjić Jevtić (2014) daje nalaze istraživanja o odgojiteljskoj procjeni vlastitog osjećaja uspješnosti u različitim oblicima suradnje s roditeljima. Dobiveni rezultati pokazuju kako se odgojitelji procjenjuju najmanje uspješnima u komunikaciji elektroničkom poštom (35,9%) te komunikaciji preko društvenih mreža (34,4%). Također, zanimljiv podatak ovog istraživanja je da se 43,2% ispitanih odgojitelja procjenjuje neuspješnima u posjetu obiteljima u njihovom domu.

Mobilne aplikacije, poput Whatsapp i Viber grupa, omogućavaju brzu razmjenu informacija te dostupnost istih u svakom trenutku i na svakom mjestu, ali i jednostavno korištenje. Odgojiteljima je putem grupe pružena mogućnosti i brzog slanja fotografija i video uradaka, kojima prezentira odgojno-obrazovni rad skupine. Neke od negativnih strana korištenja mobilnih aplikacija za komunikaciju s roditeljima su: nemogućnost kontroliranja dijeljenja sadržaja od strane svih sudionika te dostupnost privatnih brojeva. Vrlo je važno da se prilikom korištenja ovog oblika suradnje „*ne prijeđu granice i ne povrijedi načelo povjerljivosti podataka kako se ne bi dogodilo da postanu platforma za širenje dezinformacija*“ (Mašković i suradnice, 2018, str. 45).

Autorice Somolanji Tokić i Vukašinović (2018) determiniraju partnerstvo obitelji i vrtića, ali u kontekstu virtualnih društvenih mreža. Rezultati istraživanja pokazuju kako većina roditelja smatra kako ovaj oblik komunikacije nema nedostataka, jedan roditelj ističe slabiji interes nekih roditelja, kao i jedan roditelj koji smatra kako nema nedostataka za njega osobno, ali ističe problem objavljivanja fotografija kao prepreku uključivanja pojedinih roditelja. Razlozi uključivanja roditelja u Facebook grupu su ponajprije uvid u sadržaj, informiranost, bolje znanje o

djetetu, uključivanje u sadržaj i na kraju komunikacija. Kod odgojiteljice razvija se osjećaj pripadanja skupini i motiviranost za daljnji profesionalni rad, čime se pokazuje kako je i virtualnom komunikacijom moguće ostvariti kvalitetnu suradnju i povjerenje s roditeljima.

Mrežne stranice vrtića većinom služe za jednosmjernu komunikaciju gdje se roditeljima prenosi virtualni identitet i informacije poput lokacije, mapa, programa, fotografija, poveznica, dokumenata i natječaja. Rogulj (2018) navodi različite korisnike web-stranica dječjeg vrtića, a to su: roditelji kao prioritetni korisnici usluga, odgojitelji, stručni suradnici, djeca, poslodavci ili slučajni surferi.

Druženje djece i odraslih smatra se oblikom suradnje kroz neformalno zabavno druženje, kojim se jača suradnja odgojitelja i roditelja, ali i roditeljsko povjerenje i uvid u odgojiteljsko zanimanje. Pod druženja djece i odraslih ubrajaju se završne svečanosti, radionice i zajednička sportska druženja. Završna svečanost tradicionalni je oblik prezentacije odgojno-obrazovnog rada roditeljima i obitelji. Naime, odgojitelji i djeca planiraju program recitacija, igrokaza i igara, a nakon programa najčešće je organizirano zajedničko druženje svih sudionika. Također, raznim radionicama u kojima će djeca prezentirati usvojene vještine roditeljima vrlo su dobar oblik druženja djece i odraslih. Sportska druženja organizirana su na način da djeca i roditelji zajedno provode sportske igre i natjecanja, a samim time roditeljima se pruža mogućnost uvida u socijalne vještine vlastitog djeteta kroz druženje s vršnjacima i odraslim osobama.

Boravak roditelja u odgojnoj skupini podrazumijeva dolazak jednog roditelja u skupinu prilikom čega on prezentira vlastite sposobnosti ili zanimanje, provodi radionicu, čita slikovnicu, svira instrument itd. Posebno se ističe boravak roditelja povučenog djeteta, čime se kod djeteta stječe samopouzdanje i hrabrost, pogotovo ako ga roditelj uključi u aktivnost. Važno je napomenuti kako se boravak roditelja provodi tek u starijoj dobi kada se djeci može objasniti kako to nije uobičajena situacija te da roditelj ne može boraviti svaki dan u skupini. Također, djeca moraju biti upoznata o dolasku roditelja i aktivnostima koje će provoditi, kao i drugi roditelji koje se obavještava putem kutića za roditelje i/ili elektronske pošte.

Posjet dječjem domu, prema Glušćić i Pustaj (2008), nužno je realizirati ovisno o dječjim interesima te ga vrlo dobro i kvalitetno organizirati. Najčešće se provodi u slučaju kada je dijete iz skupine bolesno dulji vremenski period ili poziva skupinu na

proslavu rođendana i igru. Prilikom provođenja ovog oblika suradnje, odgojitelji s roditeljima dogovaraju vrijeme druženja, dok s djecom dogovaraju pravila. U posjete se ubrajaju i posjeti radnom mjestu roditelja, ukoliko je zanimanje vezano uz plan i program (naprimjer, posjet pekari, vatrogasnom domu, policijskoj postaji, knjižnici, školi...). Prije posjeta u skupini se provode predaktivnosti kojima se djecu uvodi u temu posjeta, a djetetu ili roditelju koje skupina posjećuje priprema se poklon koji zajednički pripremaju ostala djeca. Odgojitelj je dužan obavijestiti sve roditelje te tražiti suglasnost, dok u suradnji sa stručnim timom planiraju pratnju ili prijevoz ukoliko je roditeljski dom ili radno mjesto udaljeno od dječjeg vrtića).

Sudjelovanje u radu upravljačkih tijela omogućava predstavniku roditelja da uz ostale članove Upravnog vijeća vrtića razmatra i odlučuje o različitim odgojno-obrazovnim pitanjima, donosi plan upisa djece za pedagošku godinu te odlučuje o žalbama roditelja. Predstavnik roditelja biraju roditelji djece koja pohađaju vrtić, putem javnog glasovanja na zajedničkom roditeljskom sastanku, sazvanom od strane predsjednika Upravnog vijeća.

5. PREPREKE U OSTVARIVANJU SURADNJE

Promjenom načina obiteljskog funkcioniranja, dolazi do promjena koje utječu i na partnerski odnos obitelji i dječjeg vrtića. Značajni utjecaj na partnerstvo imaju zaposlenost roditelja, kao i obiteljsko funkcioniranje (smrt jednog roditelja, razvod i ostalo). Visković i Višnjić Jevtić (2017) analizirajući kompetencije odgojitelja za suradnju navode kako su odgojitelji pri završetku stručnog usavršavanja vlastito znanje procijenili slabijim u odnosu na procjenu provedenu na početku istraživanja. Naime, usavršavanjem su uvidjeli nedostatak znanja i kompetencija potrebnih za kvalitetno provođenje suradnje s obiteljima. Također, potvrđuju se rezultati dosadašnjih istraživanja koji pokazuju kako dob, duljina radnog iskustva i razina obrazovanja nisu nužno povezani s razvojem kompetencija za suradnju obitelji i ustanove. Zabrinjavajući rezultat pokazuje kako sudionici ni pri završetku radionice ne pokazuju promjene u vlastitim stavovima prema partnerstvu te ne prepoznaju poštovanje kao važan čimbenik u razvoju partnerstva. Clarke i suradnici (2010, prema Ljubetić, 2014) navode tri kategorije izazova pri izgradnji uspješnog partnerstva obitelji i dječjeg vrtića, a to su: interpersonalni, logistički i izazovi na razini sustava.

Interpersonalni izazovi podrazumijevaju stavove i percepciju odnosa, to jest osobnost roditelja i odgojitelja. Obiteljski izazovi mogu biti uzrokovani: roditeljskim nezadovoljstvom vezanim uz način rada s njihovim djetetom, nejasno postavljenim očekivanjima od strane odgojitelja, ograničenosti roditeljskih vještina, kao i kulturne ili jezične barijere. S druge strane, odgojitelji se mogu susresti sa strahom od kritika njihovih vještina ili konflikta, niskih očekivanja roditelja, nejasnoća vezanih uz roditeljsku podršku djeteta i ostalo. Logistički izazovi najčešće se javljaju radi vremenskih ograničenja roditelja ili odgojitelja, što naročito uzrokuje suvremeni način života i užurbani dnevni ritam. Roditelji se susreću s poslovnim obavezama, brizi o djetetu, usklađivanju izvan vrtićkih aktivnosti s djetetom i tako dalje, dok odgojitelji imaju sve više poslovnih obaveza što uzrokuje nemogućnost djelovanja na onaj način koji bi bio poželjan za osiguravanje primjerene podrške i razvoj kvalitetne suradnje. Izazovi na razini sustava podrazumijevaju manji broj prilika za razvoj i jačanje kompetencija potrebnih za suradnju s roditeljima kroz stručna usavršavanja, nedostatak sredstava potrebnih za provođenje kvalitetnog dokumentiranja, nemogućnost i nekompetentnost za osiguravanje podrške roditeljima i obiteljima djece drugih naroda, vjera ili kultura te jezična barijera. Nerijetko se u odnose obitelji i dječjeg vrtića uključuju i osjećaji poput ljutnje, straha, ljubomore ili nepovjerenja, što dodatno narušava ostvarivanje suradnje. Također, osobno iskustvo roditelja ili njihova osobnost neke su od prepreka koje je važno prepoznati i prihvatiti, a djelovati s ciljem prevladavanja i premošćivanja istih. Višnjić Jevtić (2018) navodi kako je prepreke moguće izbjeći naglašavanjem međusobnih očekivanja prilikom uspostavljanja prvih odnosa, kao i prepoznavanje i rješavanje čimbenika koji utječu na uspješnost odnosa obitelji i dječjeg vrtića.

6. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

6.1. Problem istraživanja

U istraživanjima odnosa između obitelji i ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja vidljiv je nedostatak istraživanja kojima se ispituje mišljenje roditelja o suradnji obitelji i vrtića, a više onih u kojima se ispituje mišljenje

odgojitelja. S obzirom na važnost suradnje i recipročnosti u međusobnim odnosima važno je istražiti mišljenje roditelja o ovoj temi.

6.2. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja bio je utvrditi roditeljsko mišljenje o važnosti suradnje obitelji i vrtića, uključenost u rad dječjeg vrtića, razinu osobne preferencije navedenih načina suradnje te roditeljski osjećaj povjerenja u odgojitelje i dječji vrtić.

6.3. Hipoteze istraživanja

HG Pretpostavlja se da se percepcija suradnje razlikuje s obzirom na demografske varijable roditelja (spol, dob, obrazovanje te polazi li dijete jaslice ili vrtić).

Sukladno glavnoj hipotezi, postavljene su pomoćne hipoteze:

Hipoteza 1. Pretpostavlja se da žene izražavaju veći stupanj slaganja s obzirom na suradnju obitelji i vrtića.

Hipoteza 2. Pretpostavlja se da roditelji u dobi od 30 do 39 godina izražavaju veći stupanj slaganja s obzirom na suradnju obitelji i vrtića.

Hipoteza 3. Pretpostavlja se da roditelji višeg stupnja obrazovanja izražavaju veći stupanj slaganja s obzirom na suradnju obitelji i vrtića.

Hipoteza 4. Pretpostavlja se da roditelji djece koja pohađaju vrtić izražavaju veći stupanj slaganja s obzirom na suradnju obitelji i vrtića.

Hipoteza 5. Pretpostavlja se da se roditelji djece predškolske dobi uključuju u djelatnost dječjeg vrtića.

Hipoteza 6. Pretpostavlja se da roditelji preferiraju redovito obavještanje kao najprihvatljiviji oblik suradnje obitelji i vrtića.

Hipoteza 7. Pretpostavlja se da roditelji djece koja pohađaju vrtić imaju više povjerenje u odgojitelje i dječji vrtić.

6.4. Uzorak

U istraživanju je sudjelovalo ukupno 247 (N=247) roditelja, koji imaju djecu rane i predškolske dobi uključene u odgojno-obrazovne ustanove u Republici Hrvatskoj. Od ukupnog broja sudionika 90,3% (f=223) je ženskog spola i 9,7% (f=24) muškog (Tablica 3.)

Tablica 3. Spol sudionika

Spol sudionika	Frekvencija	Postotak
Žensko	223	90,3
Muško	24	9,7
Ukupno	247	100

Najviše sudionika (68,8%, f=170) je u dobi od 30 do 39 godina. Sudionici u dobi od u dobi od 40 do 49 godina čine 16,2% (f=40) uzorka, oni od 19 do 29 godina čine 13,8% (f=34) uzorka, dok najmanji udio čine sudionici mlađi od 18 godina (0,8%, f=2) uzorka, te oni u dobi od 50 do 59 godina (0,4%, f=1) (Tablica 4.)

Tablica 4. Dob sudionika

Dob sudionika	Frekvencija	Postotak
Manje od 18 godina	2	0,8
19 - 29 godina	34	13,8
30 - 39 godina	170	68,8
40 - 49 godina	40	16,2
50 - 59 godina	1	0,4
60 i više godina	0	0
Ukupno	247	100

Najviše ispitanih roditelja 41,3% (f=102) ima završen diplomski studij te stečenu titulu magistre. Zatim, 32,8% (f=81) ima završeno srednjoškolsko obrazovanje. Završen

preddiplomski studij i titulu prvostupnika ima 23,1% (f=57). Najmanji postotak sudionika, 2,8% (f=7) ima završen poslijediplomski znanstveni studij (Tablica 5.).

Tablica 5. Najviši završeni stupanj obrazovanja sudionika

Stupanj obrazovanja	Frekvencija	Postotak
Osnovna škola	0	0
Srednja škola	81	32,8
VŠS (prvostupnik)	57	23,1
VSS (magistar)	102	41,3
Poslijediplomski znanstveni studij	7	2,8
Ukupno	247	100

Gotovo dvije trećine sudionika istraživanja (63,6% , f=157) ima djecu koja pohađaju vrtičke skupine, a 36,4% (f=90) sudionika ima djecu koja pohađaju jasličke skupine (Tablica 6.).

Tablica 6. Pohađanje jaslica/vrtića djece sudionika

Djeca polaze	Frekvencija	Postotak
Jaslice	90	36,4
Vrtić	157	63,6
Ukupno	247	100

6.5. Mjerni instrument

Za potrebe istraživanja konstruiranje je anketni upitnik, pod nazivom *Mišljenje roditelja o važnosti suradnje obitelji i vrtića* (prilog 1.). Upitnik je sastavljen uz pomoć stručne literature kako bi postavljena pitanja imala uporište u teoriji ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Anketni upitnik sastojao se od dva dijela. Prvi dio činila su pitanja o sociodemografskim karakteristikama sudionika (spol, dob, najviši završeni stupanj obrazovanja te polazi li dijete ispitanih roditelja jaslice ili vrtić). Drugi

dio upitnika odnosio se na procjene sudionika u odnosu na suradnju obitelji i ustanova. Sudionici su procjenjivali tvrdnje u odnosu na prepoznavanje važnosti suradnje obitelji i dječjeg vrtića (6 tvrdnji), dosadašnja uključenost u djelatnost dječjeg vrtića (7 tvrdnji), razina osobne preferencije navedenih načina suradnje (6 tvrdnji) te roditeljski osjećaj povjerenja u odgojitelje i dječji vrtić (7 tvrdnji). Sudionici su odgovore procjenjivali pomoću peterostupanjske skale Likertovog tipa pri čemu su odgovori bili mogući od potpunog neslaganja s tvrdnjom do potpunog slaganja uz mogućnost zauzimanja neutralnog stava. Primjenom Cronbach alpha koeficijenta utvrđena je visoka pouzdanost instrumenta ($\alpha=0.903$).

6.6. Postupak

Istraživanje je provedeno putem Google obrasca. Obrazac je podijeljen na društvenoj mreži Facebook, unutar nekoliko grupa koje prate roditelji djece rane i predškolske dobi. Prikupljanje podataka provedeno je u prvoj polovici 2022. godine te je sudjelovanje u istraživanju bilo u potpunosti dobrovoljno i anonimno. Dobiveni podatci analizirani su pomoću statističkog programa SPSS 22 (Statistical Program for the Social Science).

7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Analizom deskriptivnih pokazatelja u odnosu na varijablu *Prepoznavanje važnosti suradnje obitelji i dječjeg vrtića* (Tablica 7.), vidljivo je kako roditelji u većini ponuđenih tvrdnji pokazuju visok stupanj slaganja. Sudionici pokazuju najviši stupanj slaganja s tvrdnjama *Odgojitelj su važni meni i mom djetetu* ($M = 4.87$; $SD = .3961$) i *Suradnja obitelji s odgojiteljima doprinosi osjećaju pripadnosti i sigurnosti kod mog djeteta* ($M = 4.76$; $SD = .5682$). Zanimljivo je da sudionici pokazuju visok stupanj slaganja s tvrdnjom *Svojim uključivanjem mogu doprinijeti radu i programu skupine koju moje dijete polazi* ($M = 4.39$; $SD = .7935$), dok s tvrdnjom *Osobno mogu doprinijeti promjeni godišnjeg plana i programa dječjeg vrtića* pokazuju značajno niži stupanj slaganja ($M = 2.79$; $SD = 1.1073$). Tvrdnja *Sudjelujem na svim roditeljskim sastancima i radionicama za roditelje* pokazuje visok stupanj slaganja, to jest uključenost roditelja ($M = 4.41$; $SD = .8354$). Prema procjeni i odgovorima sudionika na tvrdnju *Članovi stručno razvojne djelatnosti (psiholog, logoped, pedagog,*

rehabilitator) pravovremeno reagiraju na potrebe djeteta i roditelja sudionici zauzimaju neutralan stav ($M = 3.47$; $SD = 1.1290$).

Tablica 7. Prepoznavanje važnosti suradnje obitelji i dječjeg vrtića

	Min	Max	M	SD
Odgovitelj su važni meni i mom djetetu.	2.0	5.0	4.87	.40
Suradnja obitelji s odgojiteljima doprinosi osjećaju pripadnosti i sigurnosti kod mog djeteta.	1.0	5.0	4.76	.57
Svojim uključivanjem mogu doprinijeti radu i programu skupine koju moje dijete polazi.	1.0	5.0	4.39	.79
Osobno mogu doprinijeti promjeni godišnjeg plana i programa dječjeg vrtića.	1.0	5.0	2.79	1.11
Sudjelujem na svim roditeljskim sastancima i radionicama za roditelje.	1.0	5.0	4.41	.84
Članovi stručno razvojne djelatnosti (psiholog, logoped, pedagog, rehabilitator) pravovremeno reagiraju na potrebe djeteta i roditelja.	1.0	5.0	3.47	1.13

Analizom deskriptivnih pokazatelja u odnosu na varijablu *Dosadašnja uključenost u djelatnost dječjeg vrtića* (Tablica 8.), vidljivo je kako se sudionici ne slažu ili su neodlučni u procjenama ponuđenih tvrdnji. Naime, visok stupanj slaganja zabilježen je u tvrdnjama *Odgovitelji odvajaju vrijeme kako bi mi prenijeli informacije o mom djetetu* ($M = 4.19$; $SD = .8445$) i ($M = 4.02$; $SD = .99$) kod tvrdnje *Ukoliko je potrebno tražim pomoć stručne osobe (psiholog, logoped, pedagog, rehabilitator)*. Najviši stupanj neslaganja pokazuje tvrdnja *U slučaju dužeg odsutstva iz vrtića, odgojitelji s djecom posjećuju dijete u roditeljskom domu* ($M = 1.55$; $SD = .8768$). Tvrdnje povezane s roditeljskim (su)djelovanjem u radu odgojno-obrazovne ustanove procjenjene su neodlučnošću sudionika. Samim time dolazi se do rezultata, *U skupini mog djeteta roditelji prezentiraju određenu aktivnost (pjevanje, sviranje, ples) ili vlastito zanimanje* ($M = 2.67$; $SD = 1.3011$), *U skupini mog djeteta organiziraju se roditeljski sastanci gdje roditelji međusobno razmjenjuju iskustva* ($M = 2.78$; $SD =$

1.3202) te *Imam mogućnost aktivnog sudjelovanja kroz iznošenje prijedloga i mišljenja putem anketa i upitnika* (M = 2.86; SD = 1.3129). Visok stupanj slaganja dobiven je odgovorima sudionika na tvrdnju *Putem „Kutića za roditelje“ odgojitelji predstavljaju roditeljima plan aktivnosti u narednom razdoblju, informacije vezane za rad skupine i zanimljivosti iz života skupine* (M= 3.98; SD = 1.2345).

Tablica 8. Dosadašnja uključenost u djelatnost vrtića

	Min	Max	M	SD
Odgojitelji odvajaju vrijeme kako bi mi prenijeli informacije o mom djetetu.	1.0	5.0	4.19	.84
U skupini mog djeteta roditelji prezentiraju određenu aktivnost (pjevanje, sviranje, ples) ili vlastito zanimanje.	1.0	5.0	2.67	1.30
U slučaju dužeg odsutstva iz vrtića, odgojitelji s djecom posjećuju dijete u roditeljskom domu.	1.0	5.0	1.55	.88
U skupini mog djeteta organiziraju se roditeljski sastanci gdje roditelji međusobno razmjenjuju iskustva.	1.0	5.0	2.78	1.32
Putem „Kutića za roditelje“ odgojitelji predstavljaju roditeljima plan aktivnosti u narednom razdoblju, informacije vezane za rad skupine i zanimljivosti iz života skupine.	1.0	5.0	3.98	1.23
Imam mogućnost aktivnog sudjelovanja kroz iznošenje prijedloga i mišljenja putem anketa i upitnika.	1.0	5.0	2.86	1.31
Ukoliko je potrebno tražim pomoć stručne osobe (psiholog, logoped, pedagog, rehabilitator).	1.0	5.0	4.02	.99

Analizom deskriptivnih pokazatelja u odnosu na varijablu *Razina osobne preferencije navedenih načina suradnje* (Tablica 9.), može se zaključiti kako sudionici pokazuju najviši stupanj slaganja s tvrdnjom *Individualni roditeljski sastanak omogućava mi da s odgojiteljima nasamo razgovaram o potrebama, razvoju mog djeteta i eventualnim problemima* ($M = 4.51$; $SD = .7696$). S druge strane, najniži stupanj slaganja ($M = 2.28$; $SD = 1.3100$) potvrđuju odgovori na tvrdnju *Dječji vrtić organizira zajedničke izlete i druženja djece i roditelja (posjet ZOO, odlazak u muzej, planinarenje)*. Neodlučnost sudionika potvrđena je analizom odgovora na tvrdnje *Radionice organizirane u skupini omogućavaju druženje djece i roditelja* ($M = 3.09$; $SD = 1.4567$) i *Završna svečanost pruža mi uvid u rad odgojitelja mog djeteta* ($M = 3.34$; $SD = 1.2711$). Visok stupanj slaganja sudionika ($M = 3.58$; $SD = 1.4288$) dobiven je i analizom tvrdnje *Odgojitelji mog djeteta redovito me obavještavaju o događanjima i radu putem digitalnih medija (e-pošta, Whatsapp, Viber)*.

Tablica 9. Razina osobne preferencije navedenih načina suradnje

	Min	Max	M	SD
Individualni roditeljski sastanak omogućava mi da s odgojiteljima nasamo razgovaram o potrebama, razvoju mog djeteta i eventualnim problemima.	1.0	5.0	4.51	.77
Odgojitelji mog djeteta redovito me obavještavaju o događanjima i radu putem digitalnih medija (e-pošta, Whatsapp, Viber).	1.0	5.0	3.58	1.43
Dječji vrtić uključuje roditelje u planiranje aktivnosti.	1.0	5.0	2.77	1.29
Radionice organizirane u skupini omogućavaju druženje djece i roditelja.	1.0	5.0	3.09	1.46
Završna svečanost pruža mi uvid u rad odgojitelja mog djeteta.	1.0	5.0	3.34	1.27
Dječji vrtić organizira zajedničke izlete i druženja djece i roditelja (posjet ZOO, odlazak u muzej, planinarenje).	1.0	5.0	2.28	1.31

Analizom deskriptivnih pokazatelja u odnosu na varijablu *Roditeljski osjećaj povjerenja u odgojitelje i dječji vrtić* (Tablica 10.), vidljivo je kako sudionici u svim ponuđenim tvdnjama pokazuju visok stupanj slaganja. Najviše se slažu s tvrdnjama *Odgojitelji mog djeteta su profesionalci s potrebnim znanjima i vještinama* ($M = 4.50$; $SD = .6740$) i *Odgojitelji cijene moje dijete, voljni su mu pomoći i saslušati ga* ($M = 4.41$; $SD = .7028$). Nadalje, *Odgojitelji me smatraju aktivnim i ravnopravnim sudionikom* ($M = 3.94$; $SD = .9064$), kao i *Odgojitelji mi pružaju podršku u području roditeljstva* ($M = 3.93$; $SD = .9539$). Vezano uz odgojiteljsko shvaćanje potreba i pomoć obitelji ponuđene su tvrdnje *Odgojitelji prepoznaju potrebe i navike moje obitelji* ($M = 3.59$; $SD = 1.0432$) te *Odgojitelji će mi kvalitetno pomoći u osmišljavanju aktivnosti i igara s djetetom kod kuće* ($M = 3.53$; $SD = 1.1816$). Procjena spremnosti na suradnju procjenjivala se tvrdnjom *Odgojitelji i stručni suradnici otvoreni su za suradnju* gdje se dolazi do rezultata visok stupnja slaganja sudionika ($M = 4.19$; $SD = .8329$).

Tablica 10. Roditeljski osjećaj povjerenja u odgojitelje i dječji vrtić

	Min	Max	M	SD
Odgojitelji mog djeteta su profesionalci s potrebnim znanjima i vještinama.	2.0	5.0	4.50	.67
Odgojitelji mi pružaju podršku u području roditeljstva.	1.0	5.0	3.93	.95
Odgojitelji prepoznaju potrebe i navike moje obitelji.	1.0	5.0	3.59	1.04
Odgojitelji i stručni suradnici otvoreni su za suradnju.	1.0	5.0	4.19	.83
Odgojitelji me smatraju aktivnim i ravnopravnim sudionikom.	1.0	5.0	3.94	.91
Odgojitelji cijene moje dijete, voljni su mu pomoći i saslušati ga.	2.0	5.0	4.41	.70
Odgojitelji će mi kvalitetno pomoći u osmišljavanju aktivnosti i igara s djetetom kod kuće.	1.0	5.0	3.53	1.18

Kako bi se utvrdilo postoji li statistički značajna razlika procjene između stavova roditelja djece koja pohađaju jaslice ili vrtić, korišten je t-test. Pronađena je statistički značajna razlika (Tablica 11.) u odnosu na djetetovo pohađanje vrtića ili jaslica u varijablama *Dosadašnja uključenost u djelatnost dječjeg vrtića* ($t = -2.77$; $p = .01$) i *Razina osobne preferencije navedenih načina suradnje* ($t = -3.76$; $p = .00$). Sudionici čija djeca polaze vrtić izražavaju veći stupanj slaganja s tvrdnjama od sudionika čija djeca polaze jaslice.

Tablica 11. Razlike procjena s obzirom na to polazi li dijete vrtić ili jaslice

	t	p
Prepoznavanje važnosti suradnje obitelji i dječjeg vrtića	1.38	.17
Dosadašnja uključenost u djelatnost dječjeg vrtića	-2.77	.01
Razina osobne preferencije navedenih načina suradnje	-3.76	.00
Roditeljski osjećaj povjerenja u odgojitelje i dječji vrtić	.15	.88

Nisu utvrđene statistički značajne razlike u procjenama s obzirom na spol ispitanika (Tablica 12.).

Tablica 12. Razlike procjena s obzirom na spol ispitanika

	t	p
Prepoznavanje važnosti suradnje obitelji i dječjeg vrtića	1.53	.14
Dosadašnja uključenost u djelatnost dječjeg vrtića	-.40	.69

Tablica 12. Razlike procjena s obzirom na spol ispitanika (nastavak)

	t	p
Razina osobne preferencije navedenih načina suradnje	-1.27	.21
Roditeljski osjećaj povjerenja u odgojitelje i dječji vrtić	-.13	.89

Kako bi se utvrdilo postoji li statistički značajna razlika procjene između dobi sudionika, provedena je jednosmjerna analiza varijance (Tablica 13.).

Tablica 13. Razlike u procjenama s obzirom na dob sudionika

		F	p
Prepoznavanje važnosti suradnje obitelji i dječjeg vrtića	Između skupina	6.75	.00
Dosadašnja uključenost u djelatnost dječjeg vrtića	Između skupina	2.39	.09
Razina osobne preferencije navedenih načina suradnje	Između skupina	.80	.45
Roditeljski osjećaj povjerenja u odgojitelje i dječji vrtić	Između skupina	3.19	.04

Utvrđena je statistički značajna razlika u odnosu na prepoznavanje važnosti suradnje obitelji i dječjeg vrtića ($F= 6.75$; $p= .00$) te roditeljski osjećaj povjerenja u odgojitelje i dječji vrtić ($F= 3.19$; $p= .04$), stoga je provedena post hoc analiza Bonferroni postupka. Utvrđeno je kako postoji statistički značajna razlika u stavovima sudionika s obzirom na dob sudionika. Roditelji u dobi od 40 i više godina izražavaju manji stupanj slaganja s varijablom *Prepoznavanje važnosti suradnje obitelji i dječjeg vrtića* u odnosu na roditelje u dobi do 29 godina ($M. dif= -2.31^*$; $p= .00$) te roditelje u dobi 30 - 39 godina ($M. dif= -1.36^*$; $p= .02$). Također, roditelji u dobi od 40 i više godina izražavaju manji stupanj slaganja ($M. dif= -2.86^*$; $p= .04$) s varijablom *Roditeljski osjećaj povjerenje u odgojitelje i dječji vrtić* u odnosu na roditelje u dobi do 29 godina (Tablica 14.).

Tablica 14. Razlike među grupama s obzirom na dob sudionika

Zavisna varijabla	(I) Odaberite dob	(J) Odaberite dob	M. dif	p
Prepoznavanje važnosti suradnje obitelji i dječjeg vrtića	do 29 godina	30 - 39 godina	.95	.20
		više od 40 godina	2.31*	.00
	30 - 39 godina	do 29 godina	-.95	.20
		više od 40 godina	1.36	.02
	više od 40 godina	do 29 godina	-2.31*	.00
		30 - 39 godina	-1.36*	.02
Dosadašnja uključenost u djelatnost dječjeg vrtića	do 29 godina	30 - 39 godina	1.70	.22
		više od 40 godina	2.52	.10
	30 - 39 godina	do 29 godina	-1.70	.22
		više od 40 godina	.81	1.00
	više od 40 godina	do 29 godina	-2.52	.10
		30 - 39 godina	-.81	1.00
Razina osobne preferencije navedenih načina suradnje	do 29 godina	30 - 39 godina	1.21	.69
		više od 40 godina	1.37	.83
	30 - 39 godina	do 29 godina	-1.21	.69
		više od 40 godina	.16	1.00
	više od 40 godina	do 29 godina	-1.37	.83
		30 - 39 godina	-.16	1.00

Tablica 14. Razlike među grupama s obzirom na dob sudionika (nastavak)

Roditeljski osjećaj povjerenja u odgojitelje i dječji vrtić	do 29 godina	30 - 39 godina	1.27	.50
		više od 40 godina	2.86*	.04
	30 - 39 godina	do 29 godina	-1.27	.50
		više od 40 godina	1.59	.21
	više od 40 godina	do 29 godina	-2.86*	.04
		30 - 39 godina	-1.59	.21

Kako bi se utvrdilo postoji li statistički značajna razlika procjene između najvišeg završenog stupnja obrazovanja sudionika, provedena je jednosmjerna analiza varijance (Tablica 15.).

Tablica 15. Rezultati jednosmjerne analize varijance zavisne varijable u odnosu na najviši završeni stupanj obrazovanja sudionika

		F	p
Prepoznavanje važnosti suradnje obitelji i dječjeg vrtića	Između skupina	2.13	.10
Dosadašnja uključenost u djelatnost dječjeg vrtića	Između skupina	4.86	.00
Razina osobne preferencije navedenih načina suradnje	Između skupina	7.03	.00
Roditeljski osjećaj povjerenja u odgojitelje i dječji vrtić	Između skupina	.99	.40

Utvrđena je statistički značajna razlika u odnosu na varijable *Dosadašnju uključenost u djelatnost dječjeg vrtića* ($F= 4.86$; $p= .00$) i *Razina osobne preferencije navedenih načina suradnje* ($F= 7.03$; $p= .00$), stoga je provedena post hoc analiza Bonferroni postupka. Utvrđeno je kako postoji statistički značajna razlika u stavovima sudionika s obzirom na najviši završeni stupanj obrazovanja. Roditelji čiji je najviši završeni

stupanj obrazovanja SSS izražavaju veći stupanj slaganja s varijablama *Dosadašnja uključenost u djelatnost dječjeg vrtića* (M. dif= 2.58*; p= .01) te *Razina osobne preferencije navedenih načina suradnje* (M. dif= 2.97*; p= .00) u odnosu na roditelje čiji je stupanj obrazovanja VSS. Veći stupanj slaganja s varijablama *Dosadašnja uključenost u djelatnost dječjeg vrtića* (M. dif= 2.36*; p= .03) i *Razina osobne preferencije navedenih načina suradnje* (M. dif= 3.27*; p= .00) pokazuju i roditelji najvišeg završenog stupnja obrazovanja VŠS u odnosu na roditelje koji imaju VSS (Tablica 16.).

Tablica 16. Odnos zavisnih varijabli i najviši završeni stupanj obrazovanja sudionika

Zavisna varijabla	(I) Najviši završeni stupanj obrazovanja	(J) Najviši završeni stupanj obrazovanja	M. dif	p
Prepoznavanje važnosti suradnje obitelji i dječjeg vrtića	SSS	VŠS	-.93	.36
		VSS	.22	1.00
		Poslijediplomski	-.60	1.00
	VŠS	SSS	.93	.36
		VSS	1.15	.09
		Poslijediplomski	.33	1.00
	VSS	SSS	-.22	1.00
		VŠS	-1.15	.09
		Poslijediplomski	-.82	1.00
	Poslijediplomski	SSS	.60	1.00
		VŠS	-.33	1.00
		VSS	.82	1.00

Tablica 16. Odnos zavisnih varijabli i najviši završeni stupanj obrazovanja sudionika
(nastavak)

Dosadašnja uključenost u djelatnost dječjeg vrtića	SSS	VŠS	.22	1.00
		VSS	2.58*	.01
		Poslijediplomski	2.52	1.00
	VŠS	SSS	-.22	1.00
		VSS	2.36	.03
		Poslijediplomski	2.30	1.00
	VSS	SSS	-2.58*	.01
		VŠS	-2.36*	.03
		Poslijediplomski	-.06	1.00
	Poslijediplomski	SSS	-2.52	1.00
		VŠS	-2.30	1.00
		VSS	.06	1.00
Razina osobne preferencije navedenih načina suradnje	SSS	VŠS	-.30	1.00
		VSS	2.97*	.00
		Poslijediplomski	3.11	.82
	VŠS	SSS	.30	1.00
		VSS	3.27*	0.00
		Poslijediplomski	3.41	.65

Tablica 16. Odnos zavisnih varijabli i najviši završeni stupanj obrazovanja sudionika
(nastavak)

Razina osobne preferencije navedenih načina suradnje	VSS	SSS	-2.97*	0.00
		VŠS	-3.27*	0.00
		Poslijediplomski	.14	1.00
	Poslijediplomski	SSS	-3.11	.82
		VŠS	-3.41	.65
		VSS	-.14	1.00
Roditeljski osjećaj povjerenja u odgojitelje i dječji vrtić	SSS	VŠS	-1.20	1.00
		VSS	.13	1.00
		Poslijediplomski	.60	1.00
	VŠS	SSS	1.20	1.00
		VSS	1.33	.67
		Poslijediplomski	1.80	1.00
	VSS	SSS	-.14	1.00
		VŠS	-1.33	.67
		Poslijediplomski	.47	1.00
	Poslijediplomski	SSS	-.60	1.00
		VŠS	-1.80	1.00
		VSS	-.47	1.00

8. RASPRAVA

Analizom dobivenih rezultata zaključuje se kako nema statistički značajne razlike ovisno o spolu roditelja. Stoga, može se zaključiti kako u suvremenim obiteljima i otac preuzima uloge kao i majka te pridaje jednaku pažnju odgoju i obrazovanju djeteta. Navedeno opovrgava tezu u kojoj Lovrečić (2019) navodi kako su muškarci premalo zainteresirani te suradnju prepuštaju ženskom spolu.

Roditelji u dobi od 40 i više godina izražavaju manji stupanj slaganja u usporedbi s roditeljima mlađim od 29 godina te onima u dobi od 30 do 39 godina. Pretpostavlja se kako je mlađim roditeljima suradnja obitelji i dječjeg vrtića potrebna radi stvaranja osjećaja sigurnosti u vlastite mogućnosti, ali i traženja stručne osobe koja će im pomoći ukoliko to bude potrebno. Glavina (2018) ističe važnost podrške roditeljima gdje će odgojitelj koristiti principe osnaživanja i izgrađivati partnerski odnos koji će temeljiti na poštovanju i povjerenju.

Analizom dobivenih podataka zaključuje se kako se roditelji s najvišim stupnjem završenog obrazovanja VSS slabije uključuju u suradnju s dječjim vrtićem, u odnosu na roditelje koji imaju SSS ili VŠS. Pretpostavlja se kako je navedeno uzrokovano radnim vremenom, stresom na radnom mjestu ili preopterećenosti roditelja. Naime, brojni autori ističu kako „radno vrijeme je sve dulje, a nesigurnost radnog mjesta sve veća, kao i opterećenost poslom - što dovodi do veće angažiranosti roditelja na radnom mjestu i većeg izbivanja iz obiteljskog života“ (Glavina, 2018, str. 145-146).

Dobiveni podatci pokazuju kako roditelji djece vrtićke dobi pokazuju viši stupanj slaganja od roditelja djece jasličke dobi. Pretpostavlja se kako su roditelji djece vrtićke dobi više godina uključeni u sustav odgoja i obrazovanja te su samim time upoznati s više oblika suradnje te važnosti istih, ali i utjecaja suradnje na dijete i obitelj.

Kanjić i Boneta (2012) donose rezultate istraživanja u kojem utvrđuju dotadašnju ostvarenost oblika suradnje roditelja i vrtića. Posjet djetetovom domu ili mjestu rada člana obitelji potvrđuje 9,03%, što pokazuje dodatno smanjenje provođenja navedenog oblika suradnje jer se s istim sada u potpunosti slaže i slaže 2,92%. S individualnim roditeljskim sastancima roditelja i odgojitelja u navedenom istraživanju susrelo se 73,87% roditelja, dok sada 76,64% roditelja navodi kako odgojitelji odvajaju vrijeme za prijenos informacija o djetetu. Navedeno potvrđuje i

Lovrečić (2019) gdje se 93,8% roditelja u potpunosti složilo s tezom kako odgojitelji trebaju upoznati roditelje s napretkom djeteta. Sudionici su procjenjivali i volontiranje roditelja u skupini te se s navedenim nije susrelo 69,03%. Također, u provedenom istraživanju 47,45% roditelja navodi kako se ne slaže ili uopće ne slaže s tvrdnjom da roditelji prezentiraju određenu aktivnost ili vlastito zanimanje, a njih čak 17,15% je neodlučno. Naime, u istraživanju 93,55% roditelja iskazuje kako dobivaju redovite obavijesti i poruke na oglasnoj ploči za roditelje, a u ovom istraživanju se s navedenim slaže i u potpunosti slaže 66,42% roditelja.

Autorica Mihac (2019) provodi istraživanje u kojem roditelji iskazuju zadovoljstvo odgojiteljima, ali nepovjerenje u iste te autorica zaključuje kako je razlog tome nedovoljno poznavanje. Gluščić i Pustaj (2008) navode kako je povjerenje najvažnije za uspješnu suradnju, a suradnja je složen proces u kojem se roditelji i odgojitelji prvo upoznaju, zatim izmjenjuju informacije i tek onda surađuju.

9. ZAKLJUČAK

Suradnja s roditeljima smatra se jednom od najvažnijih sastavnica odgojno-obrazovnog rada u dječjem vrtiću. S obzirom na suvremeni način života, karakteriziran ubrzanom načinom života i novim obiteljskim strukturama, suradnja obitelji i dječjeg vrtića nailazi na brojne prepreke. Odgojitelji kao profesionalci s potrebnim znanjima i vještinama nastoje djelovati i doprinosti kvalitetnoj suradnji, kako bi se neovisno o preprekama stvorili međusobno poštovanje, razmjena informacija te zajedničko donošenje odluka. Također, kvalitetna suradnja jača i djetetov osjećaj sigurnosti, zajedništvo i povjerenje. Kako bi se ostvarila uspješna suradnja obitelji i vrtića, potrebno je polaziti od načela individualnog pristupa. Samim time, odgojitelj prati kulturu obitelji te omogućava različite načine uključivanja uz uvažavanje potreba roditelja i djeteta. Važno je napomenuti kako je razvoj profesionalnih kompetencija potrebnih za suradnju obitelji i vrtića dugotrajan proces. Odgojitelj nastoji provođenjem različitih oblika suradnje, inicijativama i akcijama spoznati potrebe suvremenih roditelja te djelovati s ciljem razvoja konstruktivnog partnerstva. Važno je istaknuti kako jednosmjerni odnosi ne mogu zadovoljiti potrebe roditelja, a tu se podrazumijevaju individualne konzultacije, roditeljski sastanci, tematske radionice te druženja i priredbe djece. Njegovanjem partnerskih odnosa obitelji i vrtića roditelji postaju aktivni i ravnopravni partneri u procesu odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi. Istraživanja su potvrdila kako će se uključivanje obitelji događati postupno, roditeljskim primjećivanjem djetetovog napretka od dolaska u odgojno-obrazovnu ustanovu. Samim time, dijete će uključivanjem obitelji postizati bolje rezultate jer će zahtjevi i očekivanja biti usuglašeni. Prijenos informacija putem razgovora obostran je proces, to jest na taj način pokazuje se ravnopravnost odnosa gdje odgojitelj prenosi informacije o djetetovom boravku u skupini, a roditelj prenosi informacije iz obiteljskog doma. Važno je da odgojitelji i roditelji spoznaju važnost međusobne suradnje i podrške, ali i obostranu odgovornost za cjelokupni razvoj djeteta.

10. LITERATURA

- Beever, S. (2011). *Sretna djeca sretni vi : primijenite NLP da probudite ono najbolje u sebi i djeci za koju skrbite*. Ostvarenje.
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. (2008). *Državni pedagoški standard*. Sabor Republike Hrvatske.
- Glavina, E. (2018). Sustav podrške. U: A. Višnjić Jevtić, I. Visković (ur.) *Izazovi suradnje: Razvoj profesionalnih kompetencija odgajatelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima* (str. 145 - 164). Alfa.
- Gluščić, J., Pustaj, M. (2008). *Roditelj, dijete, odgojitelj : priručnik za roditelje i odgojitelje*. Vlastita naklada.
- Janković, J. (2007). *Sukob ili suradnja*. Alinea.
- Kanjić, S., Boneta, Ž. (2012). Viđenje partnerstva obitelji i vrtića očima roditelja. *Dijete, vrtić, obitelj: časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 18/70, 8-10.
- Kunstek, M. (2007). Kvaliteta suradnje vrtića i roditelja. U: *Mirisi djetinjstva. Dani predškolskog odgoja Splitsko-dalmatinske županije*, (str. 10-15).
- Lovrečić, A. (2019). *Stavovi roditelja o suradnji s dječjim vrtićem*. Završni rad Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
- Ljubetić, M. (2012). *Partnerstvo obitelji, vrtića i škole - Vježbe, zadaci, primjeri*. Zagreb: Školska knjiga.
- Ljubetić, M. (2014). *Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice*. Element.
- Malkić Aličković, A. (2017). Ispitivanje socijalnih vještina učenika osnovnoškolske dobi u odnosu na dob i spol. *Školski vjesnik : časopis za pedagošku teoriju i praksu*, 66, 379-400.
- Maleš, D. (1988). *Obitelj i uloga spola: Utjecaj roditelja na usvajanje uloge spola kod djece*. Školske novine.
- Maleš, D. (1994). *Roditelji i odgojitelji – partneri u procesu odgoja*. Čakovec: Dječji centar Čakovec.

- Mavračić Miković, I. (2019). Stavovi roditelja i odgojitelja o oblicima suradnje i partnerstva u dječjem vrtiću. *Didaskalos: časopis Udruge studenata pedagogije Filozofskog fakulteta Osijek*, 3/3, 69-84.
- Mašković, T., Sokač, M., Drožđan, D. (2019). *Od jaslica do škole, vodič za lakši proces prilagodbe na jaslice, vrtić i školu*. Odgojitelji u akciji j.d.o.o.
- Mihac, M. (2019). *Suradnja s roditeljima*. Završni rad. Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet.
- Milanović, M., Gabelica Šupljika, M., Starc, B., Jukić Lušić, I., Pleša, A., Rajković, L., Šaravanja A., Šarić, Lj., Modrić, N., Dragojević, Z., Profaca, B., Žižak, A. (2014). *Pomozimo im rasti. Priručnik za partnerstvo odgojitelja i roditelja*. Tehnička knjiga.
- Miljak, A. (2009). *Življenje djece u vrtiću*. SM Naklada.
- Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta [MZOS]. (2019). *Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi*.
- Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa [MZOŠ]. (2015). *Nacionalni kurikulum ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*.
- Plowden Report. (1967). www.educationengland.org.uk/documents/plowden/plowden1967-1.html (20. travnja 2022.)
- Rogulj, E. (2018). Komunikacijske kompetencije odgojitelja. U: A. Višnjić Jevtić, I. Visković (ur.) *Izazovi suradnje: Razvoj profesionalnih kompetencija odgojatelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima* (str. 111 - 144). Alfa.
- Rosić, V., Zloković J. (2003). *Modeli suradnje obitelji i škole*. Tempo d.o.o.
- Rosić, V. (2005). *Odgoj - obitelj - škola*. Naklada Žagar.
- Slunjski, E. (2008). *Dječji vrtić zajednica koja uči*. Spektar Media.
- Somolanji Tokić, I., Vukašinoić, A. (2018). Virtualne društvene mreže i ostvarivanje partnerstva obitelji i dječjeg vrtića. *Život i škola : časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 64(1), 105-116.
- Souto-Manning, M., & Swick, K. (2006). Teachers' beliefs about parent and family involvement: Rethinking our family involvement paradigm. *Early Childhood*

Visković, I., Višnjić Jevtić, A. (2017). Development of professional teacher competences for cooperation with parents. *Early Child Development and Care*, 187(10), 1569-1582.

Višnjić Jevtić, A. (2018). Suradnički odnosi odgajatelja i roditelja kao pretpostavka razvoja kulture zajednica odrastanja. U: A. Višnjić Jevtić, I. Visković (ur.) *Izazovi suradnje: Razvoj profesionalnih kompetencija odgajatelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima* (str. 77 - 110). Alfa.

11. PRILOZI

Prilog 1. Mišljenje roditelja o važnosti suradnje obitelji i vrtića - anketni upitnik za roditelje

Poštovani roditelji,

studentica sam druge godine diplomskog studija na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu te pišem diplomski rad na temu "Mišljenje roditelja o važnosti suradnje obitelji i vrtića".

Anketni upitnik pisan je za roditelje djece rane i predškolske dobi. Ukoliko imate više djece navedene dobi, upitnik ispunjavajte za najmlađe dijete koje polazi ustanovu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Ljubazno Vas molim da ispunite ovaj upitnik kako bih na temelju sakupljenih odgovora provela istraživanje i koristila ga u svom radu.

Upitnik je u potpunosti anoniman.

Srdačno Vam se zahvaljujem na suradnji!

1. Odaberite spol

- Ž
- M

2. Odaberite dob

- Manje od 18 godina
- 19 - 29 godina
- 30 - 39 godina
- 40 - 49 godina
- 50 - 59 godina
- 60 i više godina

3. Najviši završeni stupanj obrazovanja

- Osnovna škola

- Srednja škola
- VŠS (prvostupnik)
- VSS (magistar)
- Poslijediplomski znanstveni studij

4. Odgovori u upitniku odnose se na suradnju s odgojiteljima djeteta koje polazi:

- Jaslice
- Vrtić

5. Prepoznavanje važnosti suradnje obitelji i dječjeg vrtića

	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Neodlučan sam	Slažem se	Potpuno se slažem
Odgojitelj su važni meni i mom djetetu.	☐	☐	☐	☐	☐
Suradnja obitelji s odgojiteljima doprinosi osjećaju pripadnosti i sigurnosti kod mog djeteta.	☐	☐	☐	☐	☐
Svojim uključivanjem mogu doprinijeti radu i programu skupine koju moje dijete polazi.	☐	☐	☐	☐	☐
Osobno mogu doprinijeti promjeni godišnjeg plana i programa dječjeg vrtića.	☐	☐	☐	☐	☐
Sudjelujem na svim roditeljskim sastancima i radionicama za roditelje.	☐	☐	☐	☐	☐
Članovi stručno razvojne djelatnosti (psiholog, logoped, pedagog,	☐	☐	☐	☐	☐

rehabilitator) pravovremeno reagiraju na potrebe djeteta i roditelja.					
---	--	--	--	--	--

6. Dosadašnja uključenost u djelatnost dječjeg vrtića

	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Neodlučan sam	Slažem se	Potpuno se slažem
Odgojitelji odvajaju vrijeme kako bi mi prenijeli informacije o mom djetetu.	☐	☐	☐	☐	☐
U skupini mog djeteta roditelji prezentiraju određenu aktivnost (pjevanje, sviranje, ples) ili vlastito zanimanje.	☐	☐	☐	☐	☐
U slučaju dužeg odsutstva iz vrtića, odgojitelji s djecom posjećuju dijete u roditeljskom domu.	☐	☐	☐	☐	☐
U skupini mog djeteta organiziraju se roditeljski sastanci gdje roditelji međusobno	☐	☐	☐	☐	☐

razmjenjuju iskustva.					
Putem „Kutića za roditelje“ odgojitelji predstavljaju roditeljima plan aktivnosti u narednom razdoblju, informacije vezane za rad skupine i zanimljivosti iz života skupine.	☐	☐	☐	☐	☐
Imam mogućnost aktivnog sudjelovanja kroz iznošenje prijedloga i mišljenja putem anketa i upitnika.	☐	☐	☐	☐	☐
Ukoliko je potrebno tražim pomoć stručne osobe (psiholog, logoped, pedagog, rehabilitator).	☐	☐	☐	☐	☐

7. Razina osobne preferencije navedenih načina suradnje

	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Neodlučan sam	Slažem se	Potpuno se slažem
Individualni roditeljski sastanak omogućava mi da s	☐	☐	☐	☐	☐

odgojiteljima nasamo razgovaram o potrebama, razvoju mog djeteta i eventualnim problemima.					
Odgojitelji mog djeteta redovito me obavještavaju o događanjima i radu putem digitalnih medija (e-pošta, Whatsapp, Viber).	☐	☐	☐	☐	☐
Dječji vrtić uključuje roditelje u planiranje aktivnosti.	☐	☐	☐	☐	☐
Radionice organizirane u skupini omogućavaju druženje djece i roditelja.	☐	☐	☐	☐	☐
Završna svečanost pruža mi uvid u rad odgojitelja mog djeteta.	☐	☐	☐	☐	☐
Dječji vrtić organizira zajedničke izlete i druženja djece i roditelja (posjet ZOO, odlazak u muzej, planinarenje).	☐	☐	☐	☐	☐

8. Roditeljski osjećaj povjerenja u odgojitelje i dječji vrtić

	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Neodlučan sam	Slažem se	Potpuno se slažem
Odgojitelji mog djeteta su profesionalci s potrebnim znanjima i vještinama.	☐	☐	☐	☐	☐
Odgojitelji mi pružaju podršku u području roditeljstva.	☐	☐	☐	☐	☐
Odgojitelji prepoznaju potrebe i navike moje obitelji.	☐	☐	☐	☐	☐
Odgojitelji i stručni suradnici otvoreni su za suradnju.	☐	☐	☐	☐	☐
Odgojitelji me smatraju aktivnim i ravnopravnim sudionikom.	☐	☐	☐	☐	☐
Odgojitelji cijene moje dijete, voljni su mu pomoći i saslušati ga.	☐	☐	☐	☐	☐
Odgojitelji će mi kvalitetno pomoći u osmišljavanju aktivnosti i igara s djetetom kod kuće.	☐	☐	☐	☐	☐

Izjava
o samostalnoj izradi rada

Izjavljujem da sam ja Ema Pigac, studentica diplomskog sveučilišnog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu, samostalno provela anketni upitnik, istražila dostupnu literaturu te napisala diplomski rad na temu “Mišljenje roditelja o suradnji obitelji i vrtića”.

Potpis:

(Ema Pigac)

U Zagrebu, srpanj 2022.